AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2009. szeptember 9.*

A T-301/04. sz. ügyben,

a **Clearstream Banking AG** (székhelye: Frankfurt am Main [Németország]),

a **Clearstream International SA** (székhelye: Luxembourg [Luxemburg])

(képviselik őket: H. Satzky és B. Maassen ügyvédek)

felpereseknek

* Az eljárás nyelve: német.

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik kezdetben: T. Christoforou, A. Nijenhuis és M. Schneider, később: A. Nijenhuis és R. Sauer, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

az [EK] 82. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/38.096 – Clearstream [„klíring- és elszámolás”-] ügy) 2004. június 2-án hozott C (2004) 1958 végleges bizottsági határozat megsemmisítése iránt benyújtott keresete tárgyában,

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK
ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA (ötödik tanács),

tagjai: M. Vilaras tanácselnök, M. Prek (előadó) és V. M. Ciucă bírák,

hivatalvezető: C. Kristensen tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. október 8-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita alapját képező tényállás

1 A második felperes, a Clearstream International SA (a továbbiakban: CI) luxemburgi székhelyű holding társaság, amely a Frankfurt am Mainban (Németország) alapított első felperes, a Clearstream Banking AG (a továbbiakban: CBF) és a Clearstream Banking Luxembourg SA (a továbbiakban: CBL) tulajdonosa. A Clearstream csoport értékpapírok klíringjére, elszámolására és letéti őrzésére vonatkozó szolgáltatásokat nyújt. A CBL és a Brüsszelben (Belgium) alapított Euroclear Bank SA (a továbbiakban: EB) Európában jelenleg az egyedüli nemzetközi központi értéktárak. A CBF Németországban az egyedüli központi értéktár, és jelenleg az egyetlen olyan bank, amely értékpapír-letéti bankként (Wertpapiersammelbank) működik.

2 2001. március 22-én az Európai Közösségek Bizottsága hivatalból vizsgálatot indított a klíring- és elszámolási szolgáltatásokra vonatkozóan, és először tájékoztatáskéréseket intézett meghatározott intézményekhez, majd további tájékoztatáskéréseket küldött a CI és a CBF esetleges jogsértő magatartására vonatkozóan.

3 2003. március 28-án a Bizottság kifogásközlést intézett a felperesekhez, amelyre azok 2003. május 30-án válaszoltak. A meghallgatásra 2003. július 24-én került sor. Az EB mint az eljárásban érdekelt harmadik fél a meghallgatás alkalmával – és a Bizottság tájékoztatáskérésére válaszul – ismertette álláspontját a piac meghatározásával kapcsolatban.

4 A felperesek részére 2003. április 14-én és november 3-án hozzáférést biztosítottak a Bizottság irataihoz. A Bizottság 2003. november 17-i levelében tájékoztatta a felperesek arról, hogy milyen módon szándékozik felhasználni az iratokhoz a 2003. április 14-én biztosított hozzáférést követően csatolt dokumentumokat, és a júliusi meghallgatást követően a felperesek által a költségekre vonatkozóan szolgáltatott információkat, valamint felszólította őket észrevételeik megtételére. A felperesek a felhívásra 2003. december 1-jei levelükben válaszoltak.

A megtámadott határozat

5 2004. június 2-án a Bizottság az [EK] 82. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban meghozta a C (2004) 1958 végleges határozatát (a továbbiakban: megtámadott határozat). E határozatban a Bizottság azt rója fel a felpereseknek, hogy azok megszegték az EK 82. cikket azzal, hogy egyrészt megtagadták az elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatások EB részére való nyújtását, és hátrányos megkülönböztetést tanúsítottak vele szemben, másrészt hátrányosan megkülönböztető árakat alkalmaztak az EB tekintetében.

6 A megtámadott határozat általános információkat tartalmaz az értékpapírügyletek klíringjére és elszámolására vonatkozóan, amelyek lényege az alábbiakban foglalható össze.

7 Az értékpapír-adásvételi ügyletek elszámolása az érintett értékpapírok tulajdonjogának folyamatos ellenőrzését követeli meg annak érdekében, hogy az adásvételi ügyletet követő tulajdonjog-átruházás esetén a jogbiztonság és az értékpapír folyamatos kezelése biztosítva legyen. Emiatt az értékpapírügylet megkötését számos további lépésnek kell követnie.

8 A kiegyenlítés (klíring) az a művelet, amelyre az ügylet megkötése és az elszámolás között kerül sor. A klíring során tisztázzák, hogy az eladó és a vevő ugyanazt az ügyletet kötötte meg, és hogy az eladó jogosult az érintett értékpapírok eladására. Az elszámoláskor (settlement) sor kerül az eladó részéről az értékpapírok vevőnek való

végérvényes átadására, és a vevő részéről a pénzeszközök eladónak való végérvényes átadására, valamint az értékpapírszámlákon való megfelelő bejegyzések megtételére.

9 A klíring- és elszámolási szolgáltatásnyújtóknak három típusa van:

– a központi értéktár (Central Securities Depository, a továbbiakban: CSD) olyan intézmény, amely őrzi és kezeli az értékpapírokat, és lehetővé teszi az értékpapír-ügyletek – mint például a részvényátruházás – végrehajtását az értékpapírszámlákon való bejegyzések révén; a CSD származási országában a nála letétbe helyezett (végleges megőrzésben lévő) értékpapírokra vonatkozóan végrehajtott ügyletek klíringjének és elszámolásának szolgáltatásait nyújtja; és – közvetítői minőségben – nyújthat szolgáltatásokat olyan határokon átnyúló klíring- és elszámolási ügyletekben is, amelyekben az értékpapírok elsődleges letétbe helyezésére egy másik országban kerül sor;

– a nemzetközi központi értéktár (International Central Securities Depositary, a továbbiakban: ICSD) olyan intézmény, amelynek fő tevékenysége a nemzetközi környezetben folytatott klíring és elszámolás; az ICSD biztosítja a nemzetközi értékpapírok és a nemzeti értékpapírokra vonatkozó határokon átnyúló ügyletek klíringjét és elszámolását;

– a bankok – mint közvetítők – az értékpapírügyletekhez kapcsolódó szolgáltatásokat kínálnak ügyfeleiknek, mivel ezen ügyletek az Európai Unióban általában belföldi ügyletek.

10 Az értékpapírokat – fizikai vagy elektronikus úton – letétbe kell helyezni valamelyik intézménynél megőrzés végett.

11 Németországban a Depotgesetz (az értékpapírok letétbe helyezéséről szóló német törvény) az értékpapírok végleges megőrzésének két típusát szabályozza: a gyűjtőelvű megőrzést és az egyedi megőrzést. A gyűjtőelvű megőrzés esetén a nagyszámú letétbe helyező és/vagy tulajdonos – gyűjtőelvű megőrzésre technikailag alkalmas – azonos típusú, helyettesíthető értékpapírjait őrzik egységes gyűjtőletétben.

12 A megtámadott határozatban – különösen a piac meghatározása céljából – a Bizottság bevezette az „elsődleges" és a „másodlagos" klíring- és elszámolási szolgáltatások közötti különbségtételt.

13 A megtámadott határozat szerint az elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatásokat – az általa vezetett értékpapírszámlákon bekövetkezett pozícióváltozáskor – az az intézmény bonyolítja le, amely egyben a részvények végleges őrzését is biztosítja.

14 A megtámadott határozat szerint a másodlagos klíring- és elszámolási szolgáltatásokat a közvetítők, azaz a részvényeket őrző intézménytől eltérő piaci szereplők végzik (a jelen esetben a bankok, az ICSD-k és a nem német CSD-k).

15 A másodlagos klíring és elszámolás egyrészt azon belső műveleteket foglalja magában, amelyek esetén az ügyletre ugyanazon közvetítő két ügyfele között kerül sor, és így e műveleteket e közvetítő könyveiben – a CSD szintjén tett megfelelő bejegyzés nélkül – lehet nyilvántartani, másrészt azokat az ún. tükörműveleteket, amelyek esetén a pénzügyi közvetítők intézkednek a CSD által végzett klíring és elszámolás eredményének az ügyfeleik számláin való megjelenítéséhez szükséges bejegyzések megtételéről. Az utóbbi esetben a közvetítők csak akkor nyújthatnak klíring- és elszámolási szolgáltatásokat ügyfeleiknek, amennyiben hozzá tudnak férni a CSD rendszeréhez.

16 A közvetítő értéktáraknak a központi értéktárhoz való hozzáférése – szükség szerint – közvetlen (mint tag vagy ügyfél) vagy közvetett (közvetítő révén) lehet. A jelen esetben a CBF és ügyfelei közötti kapcsolatot a CBF ún. Cascade és Cascade RS rendszerekből álló elszámolási rendszere biztosítja. A Cascade olyan számítógépes rendszer, amely lehetővé teszi az elszámolási utasítások bevezetését és összepárosítását, valamint ezen utasítások végrehajtásának helyszíne is egyben. A Cascade RS (Registered Shares, jelentése: névre szóló részvények) a Cascade alrendszere, amely lehetővé teszi a CBF ügyfeleinek, hogy bevezessék e rendszerbe a névre szóló részvényekre vonatkozó bejegyzésekhez és törlésekhez szükséges meghatározott információkat. A Cascade és a Cascade RS rendszereihez való hozzáférésnek két típusa van: a kézi (vagy „online") hozzáférés és az adattovábbításnak köszönhetően teljes mértékben automatizált hozzáférés.

17 A megtámadott határozat ((196)–(198) preambulumbekezdés) szerint a kérdéses földrajzi piac a németországi piac, amennyiben a német jog szerint kibocsátott értékpapírok végleges őrzésének helye Németország.

18 A Bizottság megállapítja, hogy a Depotgesetz 5. cikke szerint a Németországban a gyűjtőelv szerint őrzött összes értékpapírt elismert értékpapír-letéti banknál kell őrizni, és hogy jelenleg Németországban az egyetlen ilyen típusú letéti bank a CBF. A Bizottság annak megállapításával, hogy a gyűjtőletét az értékpapírok őrzésének leggyakoribb módja Németországban, megjegyzi, hogy maguk a felperesek szerint a létező német értékpapírok 90%-át a CBF-nél őrzik (a megtámadott határozat (23)–(25) preambulumbekezdése).

19 A kérdéses szolgáltatáspiac behatárolását illetően a Bizottság megállapítja (a megtámadott határozat (199) és (200) preambulumbekezdése), hogy a CBF-hez közvetlen hozzáférést kérő közvetítőknek a CBF-hez való közvetett hozzáférés nem helyettesítő megoldás; a CBF az elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatásokat az általános feltételeket elfogadó ügyfeleknek az ugyanezen szolgáltatások CSD-knek és ICSD-knek való nyújtásától eltérő piacon nyújtja; azoknak a közvetítőknek, amelyek annak érdekében kérik az elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatásokat, hogy hatékonyan kínálhassanak másodlagos klíring- és elszámolási szolgáltatásokat, a másodlagos klíring és elszámolás nem jelent gazdaságilag érvényes helyettesítő megoldást; ezeknek a közvetítőknek a CBF-től eltérő egységek által nyújtott elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatások nem jelentenek érvényes helyettesítő megoldást. A Bizottság ebből arra következtet, hogy sem a keresleti, sem pedig a kínálati oldalon

nincs helyettesíthetőség, mivel a közvetítők nem választhatnak könnyedén más szállítót, vagy a szóban forgó szolgáltatásokhoz való közvetett hozzáférést, és a közeljövőben egy másik társaság sem fogja tudni ugyanezen szolgáltatásokat nyújtani.

20 Következésképpen a Bizottság úgy határozza meg a kérdéses piacot, hogy az a CBF által a német jog szerint kibocsátott értékpapírokra vonatkozó elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatásoknak olyan közvetítők részére történő nyújtása, mint a CSD-k és az ICSD-k (a megtámadott határozat (201) preambulumbekezdése).

21 A Bizottság megállapítja, hogy a CBF a kérdéses piacon erőfölénnyel rendelkezik, mivel a német jog szerint kibocsátott és gyűjtőletétben őrzött értékpapírokra vonatkozó ügyletek elsődleges klíringjét és elszámolását– Németországban az egyetlen értékpapírletéti bankként – a CBF végzi. A Bizottság szerint a tényállás időpontjában a CBF német piacon elfoglalt helyzetét hatékony verseny egyáltalán nem akadályozta. Ezenkívül a piacra való új belépések jelentős akadályai miatt a CBF-re versenykényszert gyakorló új belépés a Bizottság szerint a közeljövőben kizárt (a megtámadott határozat (206), (208) és (215) preambulumbekezdése).

22 A megtámadott határozat ((154), (216), (301) és (335) preambulumbekezdés) szerint a felperesek visszaélésszerű magatartása az alábbiakat foglalta magában:

– a névre szóló részvényekre vonatkozóan az elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatások nyújtásának megtagadása a Cascade RS rendszerhez való közvetlen hozzáférés megakadályozása révén, és hátrányos megkülönböztetés alkalmazása az EB-vel szemben e szolgáltatások nyújtására vonatkozóan; a Cascade RS rendszerhez való közvetlen hozzáférés megtagadása és az e tekintetben alkalmazott

indokolatlan hátrányos megkülönböztetés nem minősül külön jogsértéseknek, hanem ugyanannak a magatartásnak kétféle megnyilvánulása, mivel a felperesek az indokolatlan hátrányos megkülönböztetést azzal okozták, hogy csaknem két éven keresztül megtagadták az EB-től azon szolgáltatások nyújtását, mint amilyeneket azonos helyzetben lévő más ügyfeleknek készséggel nyújtottak;

– az EB-vel szemben az elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatásokra vonatkozóan hátrányosan megkülönböztető árak alkalmazása annak révén, hogy a felperesek ugyanazon szolgáltatásokért magasabb díjakat számláztak, mint más hasonló ügyfeleiknek (a CSD-knek és az ICSD-knek, amelyek állandóan határokon átnyúló ügyleteket bonyolítanak le), mindezt pedig objektív indok nélkül.

23 A Bizottság megállapítja, hogy az EB-től a névre szóló részvényekre vonatkozó elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatásokhoz való közvetlen hozzáférés megtagadása árt a határokon átnyúló másodlagos klíring- és elszámolási szolgáltatások nyújtásánál jelen lévő versenynek és innovációnak, valamint végső soron a fogyasztóknak az egységes piacon (a megtámadott határozat (228)–(237) preambulumbekezdése).

24 Továbbra is a megtámadott határozat ((338) és (339) preambulumbekezdés) szerint Németország a Közösség jelentős részét alkotja. Ezenkívül a CBF által a Németországban gyűjtőletétben őrzött részvényekre vonatkozó elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatásoknak az EB részére történő nyújtásának határokon átnyúló jellege is hatással van a tagállamok közötti kereskedelemre. Az EB német részvényekkel kapcsolatos ügyleteinek jelentős száma tanúsítja, hogy a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás jelentős.

25 A megtámadott határozat rendelkező része a következőképpen szól:

„1. cikk

A [CBF] és a [CI] a következő módon sértették meg az [EK] 82. cikket:

a) azzal, hogy 1999. december 3-tól 2001. november 19-ig megtagadták az [EB]-től és jogelődjétől a névre szóló részvényekre vonatkozó elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatások nyújtását, mindezt indokolatlan módon és ésszerűtlen ideig, valamint hátrányos megkülönböztetést alkalmaztak az [EB] és jogelődje tekintetében ugyanezen időszak alatt a névre szóló részvényekre vonatkozó elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatások nyújtásánál;

b) hátrányosan megkülönböztető árakat alkalmaztak az általuk a [CBF] esetében 1997. január 1-jétől 1999. július 1-jéig, a [CI] és a [CBF] esetében pedig 1999. július 1-jétől 2002. január 1-jéig az [EB] és jogelődje részére nyújtott elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatásokra vonatkozóan.

2. cikk

A [CBF] és a [CI] köteles a jövőben a határozat 1. cikkében ismertetett, az [EK] 82. cikkel ellentétes minden tevékenységtől vagy magatartástól tartózkodni.

3. cikk

1. A [CBF]

2. A [CI]

a jelen határozat címzettjei.

[…]”

Eljárás és a felek kereseti kérelmei

26 A felperesek az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2004. július 28-án benyújtott keresetlevelükkel előterjesztették a jelen keresetet.

27 2005. október 26-án a felperesek levelet nyújtottak be, amely az *Internalisation of Settlement* brosúrát tartalmazta mellékletében. 2005. november 10-én az Elsőfokú Bíróság elrendelte e levélnek az ügy irataihoz való csatolását. 2005. november 29-én a Bizottság benyújtotta az Elsőfokú Bíróság e határozatára vonatkozó észrevételeit. 2005. december 14-én az Elsőfokú Bíróság elrendelte ezen észrevételeknek az ügy irataihoz való csatolását.

28 Mivel az Elsőfokú Bíróság tanácsainak összetétele megváltozott, és az előadó bírót az ötödik tanácshoz osztották be, a jelen ügyet következésképpen ennek a tanácsnak osztották ki.

29 Az előadó bíró jelentése alapján az Elsőfokú Bíróság (ötödik tanács) a szóbeli szakasz megnyitásáról határozott.

30 Az Elsőfokú Bíróság a 2008. október 8-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előterjesztéseit és az Elsőfokú Bíróság kérdéseire adott válaszaikat.

31 A felperesek keresetükben azt kérik, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– semmisítse meg a megtámadott határozatot, amennyiben az megállapítja az erőfölénnyel való visszaélést, és tartózkodási kötelezettségnek veti alá a felpereseket;

– kötelezze a Bizottságot az eljárás költségeinek viselésére.

32 A Bizottság azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– utasítsa el a keresetet;

– kötelezze a felpereseket az eljárás költségeinek viselésére.

A jogkérdésről

33 A felperesek keresetüket négy jogalapra alapítják. Egyrészt vitatják a kérdéses piac meghatározását és az erőfölénnyel való visszaélés fennállását. Másrészt vitatják magatartásuk visszaélésszerű jellegét mind a szolgáltatások nyújtásának megtagadását, mind pedig az EB-re vonatkozóan alkalmazott árakat illetően. Harmadrészt előadják, hogy a CBF jogsértő magatartása nem tudható be a CI-nek. Negyedrészt vitatják a megtámadott határozat jogszerűségét annak pontatlansága miatt.

1. *Az első, a kérdéses szolgáltatáspiac téves meghatározására és a felperesek erőfölényének hiányára alapított jogalapról*

A felek érvei

34 A felperesek és a Bizottság egyetértenek abban, hogy Németország területe alkotja a kérdéses földrajzi piacot.

35 Ugyanakkor a felperesek szerint a kérdéses piacot az a tény határolja be, hogy a német jog szerint letétbe helyezett – és nem kibocsátott, amint az a megtámadott határozatból kitűnik – részvényeket Németországban őrzik.

36 A kérdéses szolgáltatáspiacot illetően a felperesek vitatják a Bizottság által az értékpapírok posztpiaci kezelésének elsődleges és másodlagos szolgáltatásai között tett különbségtételt. A piacot kizárólag a piacon kínált szolgáltatás, azaz az eladott részvények tulajdonjogának átruházása alapján kell behatárolni. E poszttranzakciós kezelésre egyetlen alkalommal, és kizárólag az ügyletben résztvevő felek vonatkozásában kerül sor. Még azokban az esetekben is, amikor a CBF végzi e kezelést, a CBF nem nyújt „elsődleges" szolgáltatást, hanem pusztán a létező klíring- és elszámolási szolgáltatásokat kínálja. A Bizottság tévesen állapította meg azt, hogy ebben az esetben a közvetítő értéktáraknak a CBF szolgáltatását kell igénybe venniük, hogy azt később újfent saját maguk is nyújthassák. A közvetítő értéktárak valójában csak az ügyletben részt vevő felek utasításait és a vételár összegét továbbítják a CBF-nek, valamint könyveikben átvezetik a CBF által végzett kezeléseket.

37 A felperesek szerint a megtámadott határozat a kérdéses piac behatárolása tekintetében – tévesen – a közvetítő értéktárak szempontján alapul. Valójában a szóban forgó szolgáltatásokból a részvények eladói és vevői részesülnek, amelyek – mivel nem birtokolják közvetlenül ezeket a részvényeket – a tulajdonjog-átruházás szolgáltatását veszik igénybe. A közvetítő értéktárak csak abban az esetben veszik igénybe a posztpiaci kezelési szolgáltatásokat, amennyiben saját maguk az értékpapírügyletben részt vevő felek, azonban ebben az esetben nem közvetítő értéktárként működnek. Ezenkívül a közvetítő értéktárak szempontjának elfogadása ellentmond a Bizottság korábbi határozatainak.

38 A felperesek vitatják a hozzáadott értéket eredményező vertikális láncból álló piacra vonatkozó feltevést, amelynek keretében az ügylet CBF-nél és a másodlagos szolgáltatások nyújtóinál történő kezelése két különböző szinten zajlik. Egyébiránt a Bizottság e tekintetben ellentmond magának a válaszbeadványában. A felperesek a német értékpapírokra vonatkozó klíring- és elszámolási szolgáltatások egyszintes piacára hivatkoznak, amelyen a CBF az EB és más vállalkozások versenytársa ugyanazon végső ügyfelek tekintetében.

39 A felperesek szerint a klíring- és elszámolási szolgáltatások nyújtói valójában az érintett értékpapírok azon – közvetlen (végleges értéktár) vagy közvetett (közvetítő értéktár) – őrzői, amelyek meg tudják valósítani a tulajdonátruházást. Mivel a szolgáltatásaik

természete és tartalma azonos, a szolgáltatások igénybevevőinek közömbös, hogy végleges értéktárhoz vagy közvetítő értéktárhoz fordulnak-e. A közvetítő értéktárakhoz gyakrabban is fordulnak, mint a véglegesekhez. Következésképpen a CBF nem az egyedüli szolgáltatásnyújtó a szóban forgó szolgáltatáspiacon, hanem versenyhelyzetben van az ezen részvényeket őrző közvetítő értéktárakkal együtt, amelyet a Bizottság elvben szintén nem vitat.

40 Ebben az összefüggésben a CBF és a különböző közvetítő értéktárak versenyhelyzetben állnak egymással, ugyanakkor utóbbiak a CBF ügyfelei is. A közvetítő értéktáraknak a végleges értéktárhoz való hozzáférése – amelyhez számlanyitás és kommunikációs csatornák létesítése szükséges – az ügyfelek közötti vertikális és horizontális versenyhelyzet alapját képezi. Annak lehetőségét, hogy a vállalkozások közötti viszonyok következtében versenyhelyzet alakuljon ki a vállalkozások között, már elismerte a Bizottság egy korábbi határozatban.

41 A felperesek előadják, hogy Németországban a Depotgesetz alapján kizárólag a gyűjtőelv szerint őrzött okiratok gyűjtőletétbe helyezését – és nem általában véve a gyűjtőletétbe helyezést, amint azt a Bizottság állítja – kell értékpapír-letéti banknál, azaz a CBF-nél teljesíteni. Ezenkívül a CSD feladata a gyűjtő értékpapírok gyűjtőletétbe helyezésének keretében az ellenőrzés, és az kizárólag a letétbehelyezés keretében a kollektív vagyonból való részesedések és tulajdonosaik közötti kapcsolatot érinti. Valójában még az ilyen típusú részvények esetében is – amikor a közvetítő értéktár annak feltételeit teljesíti – kizárólag a közvetítő értéktár nyújtja – a CBF bármiféle beavatkozása nélkül – a klíring- és elszámolási szolgáltatásokat, a CBF pedig továbbra is a részvények közvetlen birtokosa marad. A CBF gyűjtőletétben őrzött részvények gyűjtőletétbe helyezésére vonatkozó monopolhelyzete nem eredményezi a részvényügyletek posztpiaci kezelésének monopóliumát. Egyébiránt a felperesek – a Bizottság meggyőződésével ellentétben – soha nem állították, hogy a közvetítő értéktárak a végleges értéktár „segítségétől" függnek a gyűjtőletétben őrzött részvények által megtestesített részesedések átruházását illetően.

42 A Bizottság figyelmen kívül hagyta a belső kezelések lehetőségét, amelyek esetén az elszámolásra egy közvetítő értéktárnál kerül sor, szükség esetén új számlák nála való megnyitása alapján. Az ilyen típusú kezelések számának növekedése miatt a CBF ügyfeleinek száma évek óta csökken. E tekintetben a felperesek benyújtják az ilyen

típusú kezelés menetét és fontosságát bemutató *Internalisation of Settlement* brosúrát. A felperesek hozzáteszik, hogy a Frankfurt am Main-i tőzsdére vonatkozó, a Bizottság által hivatkozott – állítása szerint a CBF-et az ilyen típusú versenytől védő – szabályzatot módosították, és az egyébként sem vonatkozik a jelen ügyben érintett, tőzsdén kívül értékesített értékpapírokra vonatkozó ügyletekre.

43 A felperesek előadják, hogy mivel a poszttranzakciós kezelések elsődleges szolgáltatásainak nincs külön piaca, a Bizottság által egyrészt az általános feltételeket elfogadó – egyben közvetítő értéktár – ügyfelek, másrészt a CBF-hez való közvetlen hozzáférést igénylő CSD-k és ICSD-k között tett további különbségtétel irreleváns. Egyébiránt ez a különbségtétel nem következik a Bíróság 22/78. sz., Hugin Kassaregister és Hugin Cash Registers kontra Bizottság ügyben 1979. május 31-én hozott ítéletéből (EBHT 1979., 1869. o.).

44 E tekintetben a felperesek egyrészt előadják, hogy a CBF nem nyújt poszttranzakciós kezelési szolgáltatásokat a fent említett három ügyfélcsoportnak. Másrészt azzal érvelnek, hogy e három ügyfélcsoport – közvetítő értéktárként – a CBF-től alapvetően ugyanazokat a szolgáltatásokat kapja, ugyanakkor versenytársai is a CBF-nek a klíring és elszámolás területén. Ezt a Bizottság maga is megerősíti az „Egyenlegek elszámolása és kiegyenlítése az Európai Unióban – terv az előrelépéshez" című 2004. április 28-i, a Tanácshoz és az Európai Parlamenthez intézett COM (2004) 312 végleges közleményében. Ugyanakkor az e szolgáltatások nyújtásának menete, és következésképpen azok díja – az ügyfelek eltérő követelményei szerint – különbözhet. Ez a magyarázata annak, hogy a CBF-hez való közvetlen hozzáférés néhány ügyfélnek fontosabb, mint a többinek, azonban ebből nem lehet arra következtetni, hogy ezen ügyfelek eltérő piachoz tartoznának.

45 Végül a Bizottság semmiféle megállapítást nem tett a végső és a közvetítő értéktárak között a klíring- és elszámolási szolgáltatások területén – a felperesek, az EB és harmadik személyek vélekedései szerint – ténylegesen fennálló versenyviszonyokra vonatkozóan.

46 A Bizottság elutasítja ezt az érvelést.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

47 Előzetesen meg kell jegyezni, hogy amennyiben a termékpiac meghatározása a Bizottság részéről összetett gazdasági elemzéseket foglal magában, úgy az csak a közösségi bíróság korlátozott felülvizsgálatának tárgyát képezheti. Mindazonáltal ez nem akadályozza meg a közösségi bíróságot abban, hogy felülvizsgálja a gazdasági adatok bizottsági értékelését. E tekintetben a közösségi bíróságnak ellenőriznie kell, hogy a Bizottság az értékelését valószerű, megbízható és koherens bizonyítékokra alapozta-e, amelyek tartalmazzák az adott összetett helyzet értékeléséhez figyelembe veendő összes adatot, illetve hogy [e bizonyítékok] alátámasztják-e a belőlük levont következtetéseket (lásd az Elsőfokú Bíróság T-201/04. sz., Microsoft kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 17-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-3601. o.] 482. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

48 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a vállalkozásnak egy meghatározott ágazati piacon elfoglalt – esetlegesen erőfölényes – helyzetének vizsgálata céljából a versenyhelyzetet azon termékek összességét magában foglaló piac keretében kell értékelni, amelyek jellegzetességeikre tekintettel különösen alkalmasak az állandó szükségletek kielégítésére, és más termékekkel, illetve szolgáltatásokkal kevéssé felcserélhetők. Továbbá, mivel az érintett piac meghatározása annak értékelésére szolgál, hogy az érintett vállalkozásnak lehetősége van-e megakadályozni a hatékony verseny fenntartását, és a versenytársaitól és ügyfeleitől jelentős mértékben függetlenül viselkedni, e célból nem lehet az érintett szolgáltatások objektív jellegzetességeinek vizsgálatára szorítkozni, hanem figyelembe kell venni a versenyfeltételeket, valamint a piaci kereslet és kínálat szerkezetét is (a Bíróság 322/81. sz., Michelin kontra Bizottság ügyben 1983. november 9-én hozott ítéletének [EBHT 1983., 3461. o.] 37. pontja, az Elsőfokú Bíróság T-65/96. sz., Kish Glass kontra Bizottság ügyben 2000. március 30-án hozott ítéletének [EBHT 2000., II-1885. o.] 62. pontja és a T-219/99. sz., British Airways kontra Bizottság ügyben 2003. december 17-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-5917. o.] 91. pontja).

49 Az érintett piac fogalma feltételezi, hogy hatékony verseny létezhet a piacon lévő termékek vagy szolgáltatások között, ami feltételezi, hogy az ugyanazon piacon lévő valamennyi termék vagy szolgáltatás között bizonyos mértékű helyettesíthetőség áll fenn az azonos felhasználás tekintetében (a Bíróság 85/76. sz., Hoffmann-La Roche kontra Bizottság ügyben 1979. február 13-án hozott ítéletének [EBHT 1979., 461. o.] 28. pontja).

50 A szolgáltatáspiac jelen ügyben vitatott fogalmának meghatározása céljából a Bizottság figyelembe vette a szolgáltatások egyrészt keresleti, másrészt kínálati oldali helyettesíthetőségét. E tekintetben a közösségi versenyjog alkalmazásában az érintett piac meghatározásáról szóló bizottsági közlemény (HL 1997. C 372., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 155. o.,) (7) bekezdéséből következik, hogy „az érintett termékpiac mindazokat a termékeket és/vagy szolgáltatásokat magában foglalja, amelyeket a fogyasztó a jellemzőik, áruk és rendeltetésük alapján egymással felcserélhetőnek vagy helyettesíthetőnek tart". Ezenkívül ugyanezen közlemény (20) bekezdése szerint a kínálati oldali helyettesíthetőséget is meg lehet vizsgálni az érintett piac olyan helyzetekben történő meghatározásakor, amelyekben e helyettesíthetőség hatásai ugyanolyan hatékonyak és közvetlenek, mint a keresleti helyettesíthetőség hatásai. Ez azt jelenti, hogy a szállítók a relatív árak kismértékű, de tartós változásaira adott válaszként át tudják állítani a termelést az érintett termékekre, és rövid távon forgalomba tudják hozni azokat jelentős pótlólagos költségek vagy kockázatok nélkül.

51 A Bizottság értékelését a szolgáltatások keresleti – azaz az olyan közvetítő értéktárak, mint a CSD és az ICSD – oldalán való lehetséges helyettesíthetősége általa döntőnek ítélt kérdésével kezdi. A Bizottság több helyettesíthetőségi mércét alkalmazott az érintett szolgáltatáspiacon lehetséges esetek elemzése során. Ebben az összefüggésben figyelembe vette úgy a különböző piaci szereplők, mint a felperesek szempontjait.

52 A felperesek elsősorban azzal érvelnek, hogy a posztpiaci kezelések szolgáltatásainak igénybevevői részvényeladók és -vevők.

53 Ezen érv nem meggyőző. A megtámadott határozatból ((122) preambulumbekezdés) kitűnik, hogy maguk a felperesek szerint az elszámolási szolgáltatások tekintetében a CBF-nek három ügyfélcsoportja van, tudniillik az általános feltételeket elfogadó ügyfelek (a továbbiakban: általános feltételek szerinti ügyfelek, főként a bankok), a nem német CSD-k és az ICSD-k. A felperesek ezenkívül azt állítják a keresetlevélben, hogy a CBF csak hitelintézetként vagy más pénzügyi közvetítőként működő ügyfelekkel rendelkezik. Ebből következik, amint arra a Bizottság is emlékeztet, hogy semmiféle szerződéses viszony, így tehát semmiféle kötelezettség nincs az ügyletben résztvevő felek és a CBF között. A szerződéses viszony valójában kizárólag a CBF és a közvetítő értéktár, valamint ez utóbbi és az ügyletben részt vevő ügyfele között áll fenn. Ilyen szerződéses viszonyok a CBF által a közvetítő értéktáraknak külön díjazás ellenében nyújtott klíring- és elszámolási szolgáltatások, amelyek lehetővé teszik utóbbiaknak, hogy betartsák ügyfeleikkel szembeni saját kötelezettségeiket.

54 A klíring- és elszámolási szolgáltatások általános piacának felperesek általi feltételezését – amely piac keresleti oldalán az ügyletben részt vevő felek állnak (ideértve a közvetítő értéktárakat is, amikor saját nevükben járnak el) – el kell utasítani. Egyrészt, amint arra a megtámadott határozat (34) preambulumbekezdése is emlékeztet, az ügyletben részt vevő felek szolgáltatásokat vesznek igénybe a közvetítőktől, amelyek a végleges értéktárnál saját nevükben és ügyfeleik megbízásából őrzik az értékpapírokat. Másrészt a német jog szerint kibocsátott értékpapírok többségének esetében – a belső kezelések esetén kívül – a közvetítők nem nyújthatnak teljes körű klíring- és elszámolási szolgáltatásokat, mivel nem az értékpapírok végleges őrzői. Ugyanakkor a CBF nem nyújthatja szolgáltatásait ugyanezen feleknek, mivel azok nem rendelkeznek nála nyitott értékpapírszámlával. Az ügyletben részt vevő felek megbízásából eljárva a közvetítő értéktárak önálló szolgáltatásnyújtási tevékenységet folytatnak (lásd ebben az értelemben a fenti 48. pontban hivatkozott British Airways kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 93. pontját).

55 A felperesek azon állítása, miszerint a közvetítő értéktárak szempontjának figyelembevétele ellentmond a Bizottság néhány korábbi határozatának, irreleváns. A jelen ügy ténybeli háttere ugyanis különbözik a felperesek által hivatkozott ügyekétől. Emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság köteles minden eset körülményeit egyedileg értékelni, anélkül hogy korábbi – eltérő időpontokban más gazdasági szereplőket, más termék- és szolgáltatáspiacot vagy más földrajzi piacot érintő – határozatokat figyelembe kellene vennie (az Elsőfokú Bíróság T-346/02. és T-347/02. sz., Cableuropa és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének [EBHT 2003., II-4251. o.] 191. pontja). Ennek megfelelően a felperesek nem vonhatják

kétségbe a Bizottság megállapításait azon az alapon, hogy azok eltérnek a korábban, más ügyben tett megállapításaitól, még akkor sem, ha az érintett piac a két ügyben hasonló, vagy éppen azonos (az Elsőfokú Bíróság T-210/01. sz., General Electric kontra Bizottság ügyben 2005. december 14-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-5575. o.] 118. pontja és lásd ebben az értelemben az Elsőfokú Bíróság T-282/06. sz., Sun Chemical Group és társai kontra Bizottság ügyben 2007. július 9-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-2149. o.] 88. pontját is).

56 Ezenkívül a felperesek vitatják a Bizottság azon megállapítását, miszerint az elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatások CBF által az általános feltételek szerinti ügyfelek – egyben közvetítő értéktárak – részére történő nyújtása az e szolgáltatásoknak a CSD-k és az ICSD-k részére való nyújtásától különálló piacot alkot (a megtámadott határozat (149) és azt követő preambulumbekezdései). Meg kell ugyanakkor állapítani, hogy a Bizottság a felpereseknek a nyújtott szolgáltatások természetére, díjára, az alapmegállapodásokra és az ügyfélcsoportok tényleges keresletére vonatkozó tájékoztatásai alapján jutott erre a következtetésre. A Bizottság így megállapította, hogy amennyiben az ennek az ügyfélcsoportnak nyújtott szolgáltatások érvényes helyettesítő megoldást jelentenének a CSD-knek és az ICSD-knek, azok főszabály szerint ezeket a szolgáltatásokat vennék igénybe tekintettel az általános feltételek szerinti ügyfeleknek számlázott jóval alacsonyabb díjra. Egyébiránt – a nem német CSD-ket és az ICSD-ket kivéve – számos, belföldi ügyleteket kezelő németországi bank tartozik az általános feltételek szerinti ügyfelek körébe. A felperesek egyetlen olyan érvet sem adnak elő, amely alkalmas lenne a Bizottság e tárgyra vonatkozó értékelésének kétségbe vonására. Meg kell állapítani ezenkívül azt is, hogy jóllehet a Bizottság a megtámadott határozatban valóban utalt a fenti 43. pontban hivatkozott Hugin Kassaregister és Hugin Cash Registers kontra Bizottság ügyben hozott ítéletre, azt azonban nem az általános feltételek szerinti ügyfelek és a CSD-k és ICSD-k közötti különbségtétel keretében tette. A felperesek utóbbi érve tehát érvénytelen.

57 A Bizottság tehát helyesen állapította meg, hogy az olyan közvetítő értéktárak, mint a CSD-k és az ICSD-k, a CBF által kínált klíring- és elszámolási szolgáltatások igénybevevői.

58 Másodsorban a felperesek kifogásolják a Bizottság azon értékelését, miszerint kínálati oldalon nincs helyettesíthetőség, mivel a CBF-n kívül más társaság nem tud a közeljövőben az olyan közvetítők, mint a CSD-k és az ICSD-k által igényelt típusú,

a német jog szerint kibocsátott és a CBF által őrzött értékpapírokra vonatkozó, elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatásokat nyújtani (a megtámadott határozat (200) preambulumbekezdése). A felperesek előadják, hogy a piacot a kínálati oldalon az érintett értékpapírok azon közvetlen (végleges értéktár) vagy közvetett (közvetítő értéktár) őrzői alkotják, amelyek a tulajdonátruházást is le tudják bonyolítani, és amelyekkel a CBF következésképpen versenyhelyzetben áll.

59 E tekintetben a felperesek előadják, hogy nem a gyűjtőletétbe helyezést általában véve kell értékpapír-letéti bankban megvalósítani, hanem azon gyűjtő elv szerint őrzött értékpapírok gyűjtőletétbe helyezését, amelyek több olyan jogot testesítenek meg, amelyek fizikailag nem, kizárólag az egység virtuális részeként léteznek. Ebben az összefüggésben a CBF letétbehelyezési monopóliuma nem eredményezi az értékpapírügyletekre vonatkozó posztpiaci kezelések monopóliumát.

60 Ezt az érvelést el kell utasítani. Egyrészt a gyűjtőletétben és az egyedileg őrzött okiratok közötti különbségtétel semmit nem változtat azon a tényen, hogy a CBF – saját nyilatkozatai szerint – a létező német értékpapírok 90%-ának letéteményese (a megtámadott határozat (170) preambulumbekezdése). Egyébiránt a felperesek a keresetlevélben megerősítik, hogy a kibocsátók a részvényeiket legtöbbször gyűjtőletétbe helyezendő okirat formájában bocsátják ki. Másrészt – amint azt a Bizottság a megtámadott határozat (137) preambulumbekezdésében megállapította – még ha utóbbi csakis a klíring- és elszámolási szolgáltatásokat érinti, azok nem választhatók el teljes mértékben a letéti őrzéstől, mivel a klíring és az elszámolás csak azon részvények tekintetében lehetséges, amelyeket letétben őriznek. Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy a felperesek maguk erősítették meg a CBF letéti őrzési monopóliuma, valamint a gyors és biztos elszámolás között fennálló kapcsolatot. Ennek megfelelően a felperesek kijelentették, hogy „[a]mikor a közvetítő értéktárak – például a pénzügyi közvetítők, de ugyanígy az ICSD-k és a letéti bankok stb. – [nem tudták] lebonyolítani a klíringet és az elszámolást, akkor ténylegesen a végleges értéktárnak [a CSD-nek] kellett azokat lebonyolítania”, és hogy „[v]alamennyi helyettesíthető német részvényt – amelyek a létező német részvények több mint 90%-át alkotják – a CBF széfjeiben helyezték letétbe, amely lehetővé tette a könyvekben való átvezetéssel a gyors és biztos elszámolást” (a megtámadott határozat (165) és (170) preambulumbekezdése).

61 Ezenkívül a felperesek azon érve, miszerint a piacot annak a ténynek az alapulvételével kell meghatározni, hogy a német jog szerint letétbe helyezett – és nem a kibocsátott – értékpapírok Németországban vannak letétbe helyezve, ellentétes a közigazgatási eljárás során tett nyilatkozataikkal. A megtámadott határozat – többek között – (23) és (197) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a felperesek kifogásközlésre adott 2003. május 30-i válasza szerint a német jog szerint kibocsátott értékpapírok gyakorlatilag Németországban vannak letétbe helyezve, a nem német értékpapíroknál azonban nem ez a helyzet, és hogy „a gyűjtőelvű őrzés Németországban gyakorlatilag a legelterjedtebb őrzési mód". Következésképpen a Bizottság helyesen állapította meg, hogy a szóban forgó piac a német jog szerint kibocsátott értékpapírokra vonatkozik.

62 A fentiek alapján a Bizottság helyesen juthatott arra a megállapításra, hogy a kínálati oldalon sem áll fenn helyettesíthetőség a szóban forgó szolgáltatásokra vonatkozóan. A belső kezelések kivételével a teljes körű klíring- és elszámolási szolgáltatáshoz az ügyletnek a részvények végleges őrzőjénél – a jelen esetben a CBF-nél – való bejegyzése szükséges, amely társasággal Németországban egy másik társaság sem tud versenyezni a szolgáltatásnyújtás e sajátos szakasza tekintetében.

63 Amint azt a Bizottság a megtámadott határozat (312) preambulumbekezdésében megállapítja, a CBF – amikor közvetítői szerepet vállal – kétségkívül állhat versenyhelyzetben más közvetítő értéktárral a német jogszabályoktól különböző jogszabályok szerint kibocsátott értékpapírokra vonatkozó határokon átnyúló ügylet esetében. Ez egyébiránt a határokon átnyúló elszámolási szolgáltatások nyújtásának piacán fennálló lehetséges versenyhelyzetnek – amelyet a COM (2004) 312 végleges közlemény (5. és 6. o.) ismertet – megfelel. Mindazonáltal a megtámadott határozat által érintett piac a német jognak megfelelően kibocsátott azon értékpapírok piaca, amelyek nagy többsége a CBF-nél – mint értékpapír-letéti banknál – gyűjtőelv szerint van letétbe helyezve. Ennek megfelelően a kifogásközlésre adott 2003. május 30-i válaszukban – amelyet a megtámadott határozat (30) preambulumbekezdése megismétel – a felperesek a következőket nyilatkozták:

„Egyedül az [értékpapír-letéti bank] tudja megvalósítani ezt a tulajdonátruházást. E tekintetben a harmadik személyek részére történő egyszerű őrzés nem elegendő,

az [értékpapír-letéti banknak] mint végleges értéktárnak – a gyűjtőletétben őrzött papírokat illetően – a klíringben és elszámolásban a közvetítő értéktárak útján történő részvétele ennél szélesebb.”

64 Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy jóllehet a versenyviszony két szolgáltatás közötti fennállása nem feltételez tökéletes felcserélhetőséget egy meghatározott használatot illetően, az adott szolgáltatást illetően fennálló erőfölény megállapításához nem szükséges a többi részlegesen felcserélhető szolgáltatás által keltett verseny teljes hiánya, mivel ezen verseny nem vonja kétségbe a vállalkozás azon képességét, hogy egyfelől jelentős mértékben befolyásolja azon körülményeket, amelyek között ezen verseny alakulni fog, másfelől hogy nagyrészt e verseny figyelembevételének szükségessége nélkül működhessen, anélkül hogy e magatartás kárt okozna neki (a fenti 48. pontban hivatkozott Michelin kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 48. pontja).

65 A jelen ügyben a CBF által nyújtott szolgáltatásokat sajátos kereslet és kínálat jellemzi. A közvetítő értéktárak ugyanis nem tudják szolgáltatásaikat nyújtani, amennyiben nem rendelkeznek a CBF szolgáltatásaival. Az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az olyan alpiac, amely a kereslet és a kínálat szempontjából sajátos jellemzőkkel rendelkezik, és olyan termékeket kínál, amelyek elengedhetetlenül szükségesek és felcserélhetetlen helyet foglalnak el azon az általánosabb piacon, amelynek részét képezi az alpiac, elkülönült termékpiacnak tekintendő (lásd ebben az értelemben az Elsőfokú Bíróság T-229/94. sz., Deutsche Bahn kontra Bizottság ügyben 1997. október 21-én hozott ítéletének [EBHT 1997., II-1689. o.] 55. és 56. pontját).

66 Ebben az összefüggésben elegendő, ha egy lehetséges – akár feltételezett – piacot meg lehet határozni, amely abban az esetben áll fenn, ha a termékek vagy szolgáltatások elengedhetetlenek egy adott tevékenység gyakorlásához, és hogy ezekre vonatkozóan az e tevékenységet folytatni szándékozó vállalkozások részéről tényleges kereslet áll fenn. Döntő fontosságú tehát, hogy olyan két különböző előállítási szakaszt lehessen megállapítani, amelyeket az kapcsol össze, hogy a forgalmazási láncban feljebb lévő (upstream) piac terméke nélkülözhetetlen a forgalmazási láncban lejjebb lévő (downstream) piac termékének kínálásához (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-418/01. sz. IMS Health ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-5039. o.], 43–45. pontját és a fenti 47. pontban hivatkozott Microsoft kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 335. pontját).

67 Az előző megfontolásokból következik, hogy a felperesek nem bizonyították, hogy a Bizottság azon következtetése, miszerint sem a keresleti, sem a kínálati oldalon nem áll fenn helyettesíthetőség (a megtámadott határozat (200) preambulumbekezdése) nyilvánvalóan téves.

68 Tekintettel arra, hogy a Bizottság nem követett el nyilvánvaló hibát a szolgáltatások igénybevevőinek és nyújtóinak meghatározásában, az elsődleges és a másodlagos klíring- és elszámolási szolgáltatások között tett különbségtétel indokoltnak tekinthető. Egyébiránt a felperesek nem szolgáltatnak olyan bizonyítékot, amely alkalmas lenne a Bizottság jelen esetben végzett, közvetlenül a piaci szereplőktől és a felperesektől kapott tájékoztatásokon alapuló értékelésének kétségbe vonására.

69 E tekintetben vissza kell utasítani a felperesek belső kezelésekre alapított érvelését. A belső kezelés olyan szolgáltatás, amelyet a közvetítő értéktárak nyújtanak. Az elsődleges és másodlagos klíring- és elszámolási szolgáltatásokra osztott piacból kiindulva e típusú kezelés a másodlagos szolgáltatásokhoz tartozik, és mint ilyen nem része az érintett piacnak, és nem tárgya a megtámadott határozatnak. A megtámadott határozat (35) és (166) preambulumbekezdéséből következik, hogy a piac résztvevői olyan kivételes eseteknek tekintik a belső kezeléseket, amelyeket a közvetítőtől független körülmények okoznak, és amelyekből nem következik a befektető választási lehetősége a két szolgáltatástípus között. A Bizottság ebből helyesen következtet arra, hogy e belső szolgáltatások általában nem képeznek érvényes helyettesítő megoldást az elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatásokra vonatkozóan (a megtámadott határozat (164)–(168) preambulumbekezdése).

70 A felperesek által benyújtott *Internalisation of Settlement* brosúra semmilyen bizonyítékot nem tartalmaz álláspontjuk alátámasztására. Ellenkezőleg, megerősíti a megtámadott határozatban azon feltételekre vonatkozóan tett megállapításokat, amelyeket a belső kezelésekhez kell teljesíteni, valamint egy olyan mellékletet tartalmaz, amely csoportosítja a különböző országokban az e típusú kezelés esetleges korlátozásaira vonatkozó információkat, és közli, hogy Németországban a Börsenordnung (a Frankfurt am Main-i tőzsdére vonatkozó szabályozás) előírja, hogy a klíring- és elszámolási szolgáltatásokat CSD-k nyújtsák, és hogy a belső kezelés ez alól kivételt képez. Mindenesetre – amint arra a Bizottság emlékeztet – ez a brosúra nem

kifejezetten a németországi helyzettel foglalkozik, ezenfelül a megtámadott határozat által érintett időszakot követő időszakra vonatkozik.

71 Ezenkívül el kell utasítani a felperesek azon érvét, miszerint a Börsenordnungnak a Bizottság által a megtámadott határozatban idézett 16. cikke (2) bekezdését módosították, és az semmi esetre sem alkalmazandó a jelen ügyben érintett, tőzsdén kívül értékesített értékpapírokra vonatkozó ügyletekre. A felek ugyanis nem vitatják, hogy erre a módosításra a megtámadott határozat által érintett időszakot követően került sor. Ezenfelül ez a hivatkozás a megtámadott határozatban csak azon tőzsdei szabályok példájaként szolgált, amelyek hozzájárulnak a CBF általános tőzsdei ügyletekre vonatkozó helyzetének erősítéséhez.

72 Harmadrészt – mint megalapozatlant – el kell utasítani a felperesek arra alapított érvét, miszerint a Bizottság semmilyen megállapítást nem tett a végleges és a közvetítő értéktárak között a klíring- és elszámolási szolgáltatások területén ténylegesen fennálló versenyviszonyokra vonatkozóan. A Bizottság ugyanis e versenyviszonyokat a gazdasági elemzése során – többek között az előző megfontolásoknak a kínálati és a keresleti oldalra vonatkozó helyettesíthetőség kérdését illető részében – mindvégig vizsgálja. Ezenfelül a Bizottság – amint azt maga is megállapítja – a megtámadott határozat (176)–(189) preambulumbekezdésében figyelembe vette az EB meghallgatáson előadott érvelését és a Bundesbank meghallgatáson előadott rövid beszámolóját.

73 A fenti bizonyítékok összessége alapján meg kell állapítani, hogy a felperesek nem bizonyították, hogy a Bizottság nyilvánvaló mérlegelési hibát követett el annak megállapításával, hogy az érintett piac a CBF által a német jog szerint kibocsátott értékpapírokra vonatkozó elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatásoknak olyan közvetítők részére történő nyújtása, mint a CSD-k és az ICSD-k, amely piacon CBF *de facto* monopóliummal rendelkezik, tehát megkerülhetetlen kereskedelmi partner.

74 Következésképpen az első jogalapot el kell utasítani.

2. *A második, az erőfölénnyel való visszaélés hiányára alapított jogalapról*

75 A jelen jogalap két részre osztható. Először is a felperesek előadják, hogy nem tagadták meg visszaélésszerűen az EB-től a Cascade RS rendszerhez való hozzáférés megnyitását, és hogy az EB-t semmilyen visszaélésszerű hátrányos megkülönböztetés nem érte. Másodsorban azzal érvelnek, hogy az EB-re vonatkozóan alkalmazott árak nem voltak hátrányosan megkülönböztetőek.

A jogalap első részéről, amely a felperesek részéről a hozzáférés visszaélésszerű megtagadása és a visszaélésszerű diszkrimináció hiányán alapul

A felek érvei

76 A felperesek vitatják, hogy visszaélésszerűen megtagadták volna az EB-től a Cascade RS rendszerhez való hozzáférést. A felperesek előadják, hogy a hozzáférés megnyitásának előkészítése és az azzal kapcsolatos egyeztetések – az EB-re vonatkozó okok miatt – különösen nehezen folytak. Először is 1999. augusztus és 2000. január között csak az előzetes tárgyalásokra került sor, mivel az EB csak 2000. január 28-án kért hozzáférést. Ezt követően – 2000. február és november között – a hozzáférésnek a tervezett időpontban való megnyitása az EB felkészületlensége miatt kudarcba fulladt. Végül – 2000. december és 2001. november között – az e hozzáférés megnyitására vonatkozó egyeztetések a felperesek és az EB közötti kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok újraszervezése miatt nehezen folytak.

77 A felperesek úgy vélik, hogy a Bizottság a névre szóló részvények CBF által való kezelése rendszerének téves értelmezésére támaszkodik. Így a megtámadott határozat nem mutatja be a Cascade RS rendszer két elszámolási feladatának egyikét. Ezenkívül

a Bizottság elfelejti, hogy a Cascade és a Cascade RS rendszerhez két külön hozzáférés áll rendelkezésre, amelyek eltérő – egyrészt az elszámolásra vonatkozó és Cascade rendszerhez továbbítandó, másrészt a Cascade RS rendszerhez továbbítandó részvényesi – adatokat igényelnek. A felperesek hozzáteszik, hogy e továbbítást mindkét esetben kézi és automatizált úton is végre lehet hajtani, és hogy az érintett közvetítő értéktárnak kell kiválasztania a létesítendő hozzáféréstípusokat.

78 A Bizottság által hivatkozott 1999. augusztus 3-i, október 29-i és 2000. január 31-i e-mailekből egyértelműen kitűnik, hogy az EB a névre szóló részvények elszámolására vonatkozó adatokat a Cascade rendszerhez (Névre szóló részvények) való hozzáférés útján, teljes mértékben automatizált módon, míg a részvényesekre vonatkozó adatokat a Cascade RS rendszerhez való kézi hozzáférés útján szándékozott továbbítani annak ellenére, hogy a Cascade rendszerhez való kézi hozzáférés is rendelkezésre állt, és azt azonnal meg lehetett volna nyitni. A Bizottság nem tett különbséget sem e két hozzáféréstípus, sem a Cascade RS rendszerhez való kézi hozzáférés és annak további „Power of Attorney" funkciója között, amely nem tételezi fel a felhasználó által a részvényesre vonatkozó adatok továbbítását, mivel maga a Cascade RS rendszer által tett automatikus adatbevitelről van szó.

79 A felperesek előadják, hogy már a közigazgatási eljárás keretében – többek között a 2003. december 1-jei beadványban, amelyből kivonatokat nyújtottak be a válaszbeadvány mellékletében, valamint a 2003. május 30-i beadványban – hivatkoztak ezen érvekre. Az említett e-mailek szintén megerősítik a felperesek azon érvét, miszerint az EB már 2002 márciusát megelőzően kaphatott volna automatizált hozzáférést a Cascade RS rendszerhez. Ezenkívül a felperesek kifejtik, hogy a „Power of Attorney" funkció és az automatikus bevitel nem azonos hozzáféréstípusok a részvényesek adatainak továbbítását illetően.

80 Az EB által igényelt két hozzáféréstípus társításának létrehozása az egyik oka annak, hogy az EB részére a CBF kezelési rendszeréhez való hozzáférés megnyitásának előkészítése technikai szempontból összetett. A teljes mértékben automatizált hozzáféréshez ugyanis a számítógépes rendszerekben eszközölt jelentős módosítások, alapos előkészületek és számos tesztsorozat szükségesek. Emiatt, és hogy a közvetítő értéktárak előre tervezhessenek és előkészülhessenek, a CBF a társítást és az automa-

tizált hozzáférések módosításait kizárólag meghatározott kezdési időpontokban, évente kétszer végzi. Az EB 2000. áprilisi vagy szeptemberi kezdési időpontokat irányzott elő.

81 Az EB és a CBF között folytatott elektronikus levelezésből az is kiderül, hogy a kérdéses hozzáférést az EB felkészületlensége miatt nem lehetett megnyitni a tervezett kezdési időpontokban. E tekintetben a felperesek előadják, hogy maga a Bizottság is elismeri, hogy az EB kijelentette, hogy 2000. április után a CBF-hez való hozzáférés megnyitásának legközelebbi lehetséges időpontja 2000. szeptember. Az EB így nemcsak az ún. „RTS" (valós időben történő elszámolás) automatizálást, hanem az elszámolásra vonatkozó adatok továbbításához szükséges, teljes mértékben automatizált hozzáférés létrehozását is el kívánta halasztani a célból, hogy létrehozásukra egyidejűleg kerüljön sor. 2000 szeptemberében a CBF elvégezte az összes tesztet és előkészületi munkát (többek között az EB munkatársainak továbbképzését 2000. szeptember 11-én, amelynek dokumentációját a válaszbeadvány mellékletében nyújtották be), valamint öt munkanapon keresztül az EB kérelmének megfelelő hozzáférést nyitott meg, és bocsátott az EB rendelkezésére, amelyet az EB szintén elismert. A felperesek szerint e hozzáférés azért nem állt a továbbiakban az EB rendelkezésére, mert az EB-nek nem sikerült időben befejeznie a szükséges előkészületeket. A 2000. október 30-ra tervezett rendkívüli megnyitás ugyanezen okból vallott kudarcot, és az EB azt 2000. december 1-jére tette át.

82 A felperesek szerint a Bizottság azt a tényt sem veszi figyelembe, hogy a CBF által a kérdéses időszakban folytatott gyakorlat – amely a névre szóló részvény vevőjének (gazdasági tulajdonos) a kibocsátó, és nem a teljes jogú vagy megbízásos alapon működő részvényesi meghatalmazott (jogi tulajdonos / meghatalmazott) részvénykönyvébe való bejegyzéséből áll – komoly problémát okozott az EB-nek. Ez kitűnik a Bizottság által hivatkozott számos levélből, valamint az EB-nek a hozzáférés megnyitását követően tanúsított magatartásából, az EB ugyanis nem használta a Cascade RS rendszerhez való kézi hozzáférést, és nem továbbította a részvényesekre vonatkozó adatokat.

83 Az EB által a CBF-től kért kétfajta hozzáférésre vonatkozó érvek, a névre szóló részvényeknek a gazdasági tulajdonos nevére való bejegyzésének EB általi megtagadása és az EB-nek a hozzáférés megnyitásának meghiúsulásért való felelőssége alátámasztására a felperesek bizonyítékként ajánlották fel a CBF „Klíring és elszámolás" osztályának tényálláskori vezetője tanúvallomását.

84 A felperesek ezt követően előadják, hogy 2000. december és 2001. november között a hozzáférés megnyitásával kapcsolatos egyeztetések egyéb kérdéseknek a CBF és az EB közötti megvitatásához kapcsolódtak. A CBF többek között 2001. október helyett novemberre tette át a hozzáférés EB részére való megnyitását az Euroclear France-hoz – az összes francia részvény tekintetében – való hozzáférés iránti kérelmének elutasítása következtében. A CBF „adok-kapok" alapon – és nem visszaélésszerűen – járt el. A Bizottság tájékoztatáskérésére adott válaszukban a felperesek nem említették meg ezt a problémát, mivel a feltett kérdés a CSD-kre, és nem az ICSD-kre vonatkozott. Egyébként a Bizottság e tekintetben előadott érvelése ellentmondásos.

85 A Bizottság állításával ellentétben a különleges szolgáltatások díjazásának és bővítésének kérdése szorosan összefügg az EB-nek a CBF rendszeréhez való hozzáférésével, és erről mindkét társaság így vélekedett. A felperesek által hivatkozott és a Bizottság által a válaszbeadványhoz mellékletben csatolt 2001. március 15-i belső feljegyzésben az EB még sugallta is, hogy a hozzáférést kizárólag az árra vonatkozó egyeztetésekkel kapcsolatos érvként kell használni. A Bizottság szintén elismerte, hogy az egyeztetések során az EB egyidejűleg több célra törekedett. Ebben az összefüggésben az EB csupán a Bridge megállapodás módosítása kérdésének felvétele ellen tiltakozott.

86 A CBF és az EB közötti összetett és kölcsönös gazdasági kapcsolatok teljes átszervezését az EB kérte. A felperesek ezt a feltevést a két társaság 2000. október 23-i és 2001. március 21-i találkozóira vonatkozó iratokra alapítják. A felperesek e tekintetben előadják, hogy a Bizottság nem vitatja az első találkozóra vonatkozó levél tartalmát. Ezenkívül az újabb egyeztetés kereskedelmi szempontból volt szükséges, tehát objektív módon igazolt. A felperesek azt is előadják, hogy az e kérdésre vonatkozó összes megbeszélést ugyanabban az időszakban kezdték meg. E körülmények között nem róható fel a felpereseknek az, hogy e megbeszélések alkalmával saját érdekeiket akarták érvényesíteni, sem pedig az, hogy az EB-vel szemben halogató magatartást tanúsítottak.

87 A felperesek előadják, hogy sem az akadályozási szándék, sem pedig az akadályozási hatás szempontjából nem került sor visszaélésszerű akadályozásra. Először is, még ha feltételezhető is, hogy a felperesek késleltették a hozzáférés megnyitását, ez nem indokolja, hogy a felpereseknek az EK 82. cikk értelmében vett visszaélést róják fel, mivel semmiféle versenyellenes célt nem követtek. A Bizottság így olyan bizonyítékra

nem hivatkozik, amely indokolhatná azon megállapítását, miszerint a felperesek a célból halasztották el a hozzáférés megnyitását, hogy ezáltal megakadályozzák a CBL egyik versenytársa szolgáltatásainak hatékony nyújtását. A CBL valójában ugyanazon hozzáférés megnyitásához jóval később jutott hozzá, mint az EB, 2002 márciusában.

88 Másodsorban az akadályozási hatást illetően a felperesek úgy vélik, hogy csak akkor kerül sor erőfölénnyel való visszaélésre, ha az állítólagosan akadályozott vállalkozás versenylehetőségeit jelentős hatás érte, vagy azokat jelentős hatás érheti. A szerződés megkötésében való késlekedés csak akkor azonos a szerződés megtagadásával, ha a korlátozó hatást illetően megegyezik azzal. A késlekedésnek alkalmasnak kell lennie legalább arra, hogy tartósan gátolja vagy megakadályozza a versenytársak hozzáférését az erőfölényes piachoz, vagy azokat kiszorítsa a piacról. Egyébiránt a megtámadott határozatban a Bizottság korábbi határozataira tett hivatkozás irreleváns, mivel azok – a jelen üggyel ellentétben – e minősített korlátozó hatáson alapulnak. E követelményekre tekintettel a felperesek nem jártak el az EK 82. cikk értelmében vett visszaélésszerű módon.

89 A Bizottság ugyanis nem mutatott rá az EB ilyen versenyhátrányára. Az EB és a CBL valójában az esetek nagy többségében a CSD-khez való közvetlen hozzáféréssel rendelkeznek Európában. A közvetítés több szinten zajlik, mely szintek – legalábbis lehetőség szerint – versenyhelyzetben vannak. A közvetlen hozzáférés láthatóan nem okoz versenyhátrányt. Még az árkülönbség sem befolyásolja a közvetítő értéktárt a CBF-hez való közvetett vagy közvetlen hozzáférés közötti választásában.

90 Ezenkívül a Bizottság tévesen hagyatkozott a németországi névre szóló részvények jelentőségére, ahelyett hogy az EB-re vonatkozó német névre szóló részvényeket vette volna figyelembe. A Bizottság figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy az EB kizárólag a tőzsdén kívül értékesített értékpapírokra vonatkozó kereskedelmi ügyletek tekintetében – különösen a kölcsönügyletek terén – végez klíring- és elszámolási tevékenységet. Az ilyen típusú ügyletekben és különösen az EB tevékenységében a német névre szóló részvények gyakorlatilag jelentéktelenek, és nem elengedhetetlenül fontosak az EB teljes körű klíring- és elszámolási szolgáltatásai nyújtásában. Az EB CBF-nél lebonyolított ügyleteinek száma kétségkívül nőtt, miután az EB be tudta jegyezni a jogi tulajdonosokat 2002 végén. Ugyanakkor az EB CBF-nél letétbe helyezett

névre szóló részvényeinek mértéke – amely 2002-ben 1% volt – 2004-ben 0,24%-ra csökkent. Ezenkívül a névre szóló részvényekhez kapcsolódó ügyleti költségek mintegy 9,2 millió amerikai dollár (USD) összegű megtakarítása – amelyet a közvetlen hozzáférésre való áttérés eredményezne – valószínűtlen.

91 Végül a felperesek előadják, hogy az EB-t semmilyen hátrányos megkülönböztetés nem érte a CBF részéről. A felperesek azzal érvelnek, hogy az osztrák és a francia központi értéktárak azért jutottak gyorsabban a hozzáféréshez, mivel azok kézi hozzáférést igényeltek, amelyet bármely időpontban, viszonylag gyorsan meg lehet nyitni. A CBL a hozzáférése megnyitásakor már elvégezte a szükséges technikai előkészületeket. E tekintetben a felperesek hozzáteszik, hogy a kérelem és a hozzáférés megnyitása között eltelt idő összehasonlítása céljából nem a nyújtott szolgáltatások összehasonlíthatóságát kell figyelembe venni, hanem kizárólag a hozzáféréstípust, az ebből adódó létrehozatali időpontot és az esetlegesen felmerült technikai problémákat.

92 A Bizottság vitatja ezeket az érveket, és fenntartja a megtámadott határozatban tett megállapításokat.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

93 Az Elsőfokú Bíróság először is megjegyzi, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatból következően, jóllehet általában a közösségi bíróság teljes ellenőrzést gyakorol afelett, hogy a versenyjogi szabályok alkalmazásának feltételei fennálltak-e, a Bizottság összetett gazdasági értékelésének felülvizsgálata csak az eljárásra és az indokolásra vonatkozó szabályok betartásának, a tényállás-megállapítás pontosságának, valamint nyilvánvaló mérlegelési hiba, illetve a hatáskörrel való visszaélés hiányának ellenőrzésére terjed ki (lásd a fenti 47. pontban hivatkozott Microsoft kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 87. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

94 Hasonlóképpen, amennyiben a Bizottság határozata összetett technikai megfontolások eredménye, e megfontolások főszabály szerint csak korlátozott bírósági felülvizsgálat tárgyát képezhetik, ami azt jelenti, hogy a közösségi bíróság a tények bizottsági értékelését nem helyettesítheti saját értékelésével (lásd a fenti 47. pontban hivatkozott Microsoft kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 88. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

95 Jóllehet a közösségi bíróság elismeri a Bizottság mérlegelési lehetőségét a gazdasági vagy technikai jellegű értékelések vonatkozásában, ez nem jelenti azt, hogy nem vizsgálhatja felül, hogy a Bizottság miként értelmezte az ilyen jellegű tényeket. A közösségi bíróságnak többek között nem csupán a hivatkozott bizonyítékok tárgyi valószerűségét, megbízhatóságát és következetességét kell vizsgálnia, hanem azt is ellenőriznie kell, hogy a bizonyítékok tartalmazzák-e az adott összetett helyzet értékeléséhez figyelembe veendő valamennyi adatot, továbbá hogy e bizonyítékok alátámasztják-e a belőlük levont következtetéseket (lásd a fenti 47. pontban hivatkozott Microsoft kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 89. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

96 Ezen elvek fényében kell megvizsgálni a felperesek által hivatkozott érveket.

– A hozzáférés kérelmezésének időpontjáról

97 A megtámadott határozat megemlíti az EB és a CBF között a kérdéses időszakban folytatott levelezést, és részleteket közöl abból. Kétségkívül megállapítható, hogy e levelek egyike sem tartalmazza az EB-nek a CBF-hez való hozzáférésre vonatkozó hivatalos kérelmét. Ennek megfelelően az 1999. augusztus 3-i e-mail – amely a Bizottság álláspontja szerint az EB által a Cascade RS rendszerhez való hozzáférésre vonatkozóan tett kérelem – közli, hogy az EB technikai kérdéseket tett fel, és tájékoztatást kért az e hozzáférés létrehozatalához szükséges lépéseket illetően. Az EB ebben a levélben többek között e közvetlen hozzáférés gyakorlatban való használatának módjáról érdeklődik. Az e-mail e részletéből ugyanakkor kiderül, hogy a két társaság között számos megbeszélésre került sor az EB hozzáférését illetően, és hogy ezek alapján az EB úgy vélhette, hogy nem szükséges a CBF-hez hivatalos kérelmet intézni. Egyébként az EB 1999. szeptember 24-i e-mailben való érdeklődését követően a CBF 1999. október 19-i válasza is ezt az értelmezést támasztja alá, mivel a CBF abban a hozzáférés

részvényesi adatok továbbítására vonatkozó megnyitásának technikai követelményeit ismerteti. Ezenkívül az 1999. szeptember 20-i levélben az EB megjegyzi, hogy számos – többek között a Cascade RS rendszerrel való közvetlen kapcsolatra vonatkozó – kérdésére nem érkezett válasz.

98 A felperesek azon érve, miszerint a hozzáférést a 2000. január 28-i találkozó alkalmával kérelmezték, nem meggyőző. E találkozó jegyzőkönyvéből ugyanis kiderül, hogy a két társaság ekkor főként a hozzáférés megnyitásának körülményeit vitatta meg, amely arra enged következtetni, hogy úgy tekintették, hogy az EB már érvényesen kérelmezte a hozzáférést. Ezt a 2000. február 3-i levél is megerősíti annak említésével, hogy az EB álláspontja szerint a két társaság utolsó találkozója lehetővé tette, hogy „előrelépjenek" a meghatározott szolgáltatásokhoz – többek között a Cascade RS rendszerhez – való hozzáférés és az RTS automatizálás kérdését illetően.

99 A fentiekből következik, hogy a Bizottság érvényesen állapíthatta meg az EB és a CBF levelezése alapján, hogy a hozzáférés iránti kérelmet 1999. augusztus 3-án tették.

– A Bizottság állítólagos értelmezési hibáiról az EB által kért hozzáféréstípusokat illetően

100 Először is – a felperesek által előadottakkal ellentétben – a Bizottság nem állította a megtámadott határozat (48) preambulumbekezdésében, hogy a CBF kezelési rendszeréhez kizárólag egyfajta hozzáférés létezik a névre szóló részvények tekintetében. Ellenkezőleg, a megtámadott határozatból kiderül, hogy a Bizottság említést tett a Cascade RS alrendszerhez való hozzáférésről, amelyet egyértelműen megkülönböztetett a Cascade rendszertől, valamint különbséget tett a lehetséges két hozzáféréstípus, a kézi („online-nak" is nevezett) és az automatizált hozzáférés között (a megtámadott határozat (46) és (48) preambulumbekezdése).

101 Másodsorban a felperesek előadják, hogy a Bizottság tévesen értelmezte a felek közötti elektronikus levelezést. Annak helyes értelmezése szerint a fő probléma nem a Cascade RS rendszerhez való kézi hozzáférés kérelmezése, hanem a Cascade rendszerhez való automatizált hozzáférés és a két hozzáféréstípus társításának kérelmezése volt. A felperesek érvelése főként a kérdéses e-mailek bizottsági értelmezésétől eltérő értelmezésen alapul.

102 A megtámadott határozat szerint a közigazgatási eljárás során vizsgált kérdés a Cascade RS rendszerhez való közvetlen hozzáférés volt, tekintettel arra, hogy az EB-nek már volt hozzáférése a Cascade rendszerhez a bemutatóra szóló értékpapírok tekintetében, és addigra már kérelmezte a CBF-hez való közvetlen hozzáférést a névre szóló részvények tekintetében. A megtámadott határozat így azon a megállapításon alapul, hogy az EB közvetlen hozzáférést kért a Cascade RS rendszerhez, a CBF erre azt válaszolta, hogy a kézi hozzáférést meglehetősen könnyen meg lehet nyitni, végül pedig az EB 2001. november 19-én kézi hozzáférést kapott. A Bizottság ebből arra következtetett, hogy az EB több mint két évet várt arra a hozzáférésre, amelyet a CBF szerint könnyen meg lehetett nyitni.

103 A Bizottság e megállapításával a felek közötti levelezést helyesen értelmezte. Amennyiben ugyanis a felperesek által előadottak szerint a névre szóló részvényekre vonatkozó elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatásokhoz való hozzáféréshez az EB-nek a bemutatóra szóló részvények tekintetében a Cascade rendszerhez való – már létező – automatizált hozzáférésen és a Cascade RS rendszerhez való kézi hozzáférésen kívül a névre szóló részvények tekintetében a Cascade rendszerhez való további hozzáférést kellett kapnia, és a hozzáférések ezen társítása problémát jelentett a CBF-nek, ésszerű lett volna ezt jelezni, sőt esetlegesen egy helyettesítő megoldást ajánlani az EB-nek a két társaság közötti egyeztetések keretében, annál is inkább, mivel az EB az 1999. augusztus 3-i e-mailben arról érdeklődött, hogy hogyan tudja „a gyakorlatban használni ezt a közvetlen hozzáférést”.

104 Meg kell azonban jegyezni, hogy a két társaság közötti levelezés alapján a CBF egyszer sem tájékoztatta az EB-t a két külön – kézi és automatizált – hozzáférés megnyitásával kapcsolatos esetleges problémáról. A Cascade rendszerhez való külön hozzáférést

ugyanis egyszer sem említik, a felperesek és az EB közötti egyeztetések tárgya ugyanis mindvégig a Cascade RS rendszerhez való hozzáférés. Amikor az 1999. október 19-i e-mailben (a megtámadott határozat (52) preambulumbekezdése) a CBF a rendszer jelentős módosításait és az automatikus kapcsolódáshoz szükséges vizsgálatokat említi, az EB-nek az RTS automatizálással kapcsolatos kérdéseire válaszol. Ugyanakkor a CBF – ugyanebben az e-mailben – azt is kijelenti a Cascade RS rendszerhez való hozzáférést illetően, hogy a kézi hozzáférést meglehetősen könnyen létre lehet hozni. A felperesek a Cascade és a Cascade RS rendszerekhez való különböző hozzáféréstípusokat csupán a Bizottságnak 2003. december 1-jén adott válaszukban említik, azaz miután a Cascade RS rendszerhez való hozzáférés nyújtására sor került. Ezenfelül a felperesek csak e hozzáféréstípusok említésére szorítkoznak (a szövegben és a mellékelt ábrán), azonban azt nem állítják, hogy valamelyik hozzáféréstípus, vagy a két hozzáféréstípus társítása problémát jelentene számukra.

105 A megtámadott határozat (256) preambulumbekezdéséből ezenkívül kiderül, hogy a közigazgatási eljárás során a felperesek úgy vélték, hogy az EB 1999 augusztusában már rendelkezett online hozzáféréssel a Cascade rendszerhez, és hogy a Cascade RS rendszerhez való online hozzáférés megnyitása elegendő lett volna ahhoz, hogy az EB közvetlenül a CBF útján kezelhesse a névre szóló részvényeket. A felperesek azt is kijelentették, hogy a Cascade RS rendszerhez való hozzáférésnek az EB részére való megnyitásakor e hozzáférés „csak online módon volt lehetséges […] technikai okok miatt" (a megtámadott határozat (258) preambulumbekezdésének negyedik francia bekezdése), és nem említettek semmilyen – a Cascade rendszerhez való automatizált hozzáférésre vagy a két hozzáféréstípus társítására vonatkozó – problémát. Egyébiránt a CBF 2002. május 24-i leveléhez csatolt, „Processing of registered shares in Germany" című feljegyzés – amelyet a Bizottság a válaszbeadványban mellékelt – ismerteti a névre szóló részvények kezelésének folyamatát, és kizárólag a Cascade RS rendszerre hivatkozik.

106 Még ha a Cascade RS rendszerhez technikailag két belépés révén is lehet hozzáférni, ez semmi esetre sem módosíthatja a közigazgatási eljárás során megállapított tényekre vonatkozó értékelést. A felperesek magyarázatai – miszerint az automatizált hozzáféréshez a számítógépes rendszerekben eszközölt jelentős módosítások, alapos előkészületek és számos tesztsorozat szükségesek, melynek következtében annak megnyitására csak évente kétszer kerülhet sor – érvényesen nem indokolhatják az olyan kapcsolódásra vonatkozó kétéves várakozási időt, amely a CBF szokásos gyakorlatába tartozik, és amelyet a CBF általában néhány hónapon belül biztosít. Összehasonlításképpen a CBL a felperesek szerint ugyanazt a társítást kérte, mint az EB, és csupán négy hónapba telt hozzáférésének megnyitása. A felperesek azt állítják, hogy ez azért volt lehetséges, mert a CBL elvégezte a megnyitáshoz szükséges összes előkészületi munkát. Ez a magyarázat ugyanakkor ellentmond a felperesek azon állításának,

miszerint az EB hozzáférés iránti kérelmének a két külön hozzáférés társítása iránti különleges kérelme miatt volt nehéz ésszerű határidőn belül eleget tenni. A felperesek ezenkívül maguk hivatkoznak arra, hogy a hozzáférésmódokat tetszés szerint lehet kombinálni, és hogy az ügyfél dönti el, hogy a CBF-hez milyen hozzáféréstípust kíván kapni.

107 A felperesek azt is előadják, hogy felajánlották a Cascade rendszerhez való kézi hozzáférést, és azt azonnal meg is lehetett volna nyitni. Ugyanakkor – amint azt a Bizottság megjegyzi – semmilyen bizonyítékot nem szolgáltatnak e tekintetben. A felperesek által előadottak a két társaság közötti levelezés részleteiből sem derülnek ki. Következésképpen a Bizottság jogosan vélhette úgy, hogy a felperesek érvényesen nem hivatkozhattak arra, hogy felajánlották a Cascade rendszerhez való kézi hozzáférést, az EB azonban azt – ragaszkodva az automatizált hozzáféréshez – visszautasította (a megtámadott határozat (258) preambulumbekezdésének első francia bekezdése).

108 A felpereseknek a Cascade RS „Power of Attorney" kiegészítő funkciójára vonatkozó érve irreleváns. Az EB 2001 novemberében ugyanis kézi hozzáféréshez jutott, és a „Power of Attorney" funkció csak 2002 márciusától állt rendelkezésre. Ennek következtében ezen érv nem vonhatja kétségbe a tények bizottsági értékelését.

109 Végül ugyanez érvényes a Cascade RS elszámolási funkciójára vonatkozó érvre. Valójában egy olyan technikai pontosításról van szó, amelyet nem említenek a két társaság közötti levelezésben, és amely ennek következtében – még ha helyénvaló is – nem vonhatja kétségbe a tények bizottsági értékelését.

110 A fentiek alapján meg kell állapítani, hogy a Bizottság a két társaság közötti levelezés, valamint a közigazgatási eljárás során kapott tájékoztatások alapján jogosan vélhette úgy, hogy az EB a Cascade RS rendszerhez kért hozzáférést, és nem ragaszkodott egy meghatározott hozzáféréstípushoz.

111 E körülmények között a felperesek ezen érvelése nem fogadható el.

– Arról az érvről, miszerint az EB nem végezte el a hozzáférés megnyitásához szükséges előkészületeket

112 A felperesek azon érvei, amelyek az EB hozzáférése megnyitásának egy korábbi időpontban való elmaradását a szükséges előkészületek EB általi elmulasztásával indokolják, nem meggyőzőek.

113 Először is ugyanez vonatkozik az azon alapuló érvre, miszerint az automatizált hozzáférést kizárólag a kezdési időpontokban, azaz évente kétszer – tavasszal és ősszel – lehet megnyitni. Egyrészt a kezdési időpontok elve maguk a felperesek szerint az automatizált hozzáféréssel függ össze, amely az előző megfontolások alapján a jelen ügyben nem volt döntő jelentőségű. Másrészt ezen elv nem derül ki a megtámadott határozatban ismertetett levelezésből. Jóllehet a felperesek érvelése szerint az EB alelnöke azt írta a CBF-nek, hogy 2000 áprilisa után csak 2000 szeptembere lehet a következő időpont (a 2000. január 31-jei e-mail szerint), úgy tűnik, hogy 2000 szeptemberét követően a kezdési időpontok elvével teljesen felhagytak. Ennek megfelelően a tervezett következő időpontok 2000. október 30. és 2000. december 4. voltak. Ezenkívül a CBF 2000. szeptember 30-i és október 13-i e-mailjeiben felhívta az EB-t, hogy közölje részére – három, illetve két héttel korábban – azt az időpontot, amikor késznek ítéli magát a hozzáférés megnyitására. A CBF itt semmilyen korlátozást nem említ a kezdési időpontokkal kapcsolatban. Így például a CBF-nek küldött 2000. december 4-i válaszában – a felek ezt az időpontot határozták meg a hozzáférés megnyitására, ezt azonban a CBF nem tartotta be – az EB azt írja, hogy lehetséges, hogy kénytelen lesz elhalasztani a kezdést a jövő év elejére. Végül az EB 2001. november 19-én kapott hozzáférést.

114 A „kezdési időpont” és a „kezdés” kifejezések gyakran ismétlődnek a két társaság közötti levelezésben, mint a hozzáférés megnyitása időpontjának szinonimái. Azt kell tehát

megállapítani, hogy az EB mindent megtett-e, ami a hozzáférés megnyitásához szükséges volt, függetlenül a felperesek által hivatkozott – évi két alkalomra szorítkozó – kezdési időpontra vonatkozó elvtől.

115 Másodsorban a felperesek előadják, hogy a késlekedés az EB-nek a CBF kérdéses időszakban folytatott azon gyakorlatával való szembehelyezkedésének tudható be, amely a névre szóló részvény vevőjének – és nem a jogi tulajdonosnak – a kibocsátó részvénykönyvébe való bejegyzéséből áll. A megtámadott határozatban ((255) preambulumbekezdés) a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a felperesek nem bizonyították, hogy az EB-nek egy meghatározott bejegyzési módot előnyben részesítő megjegyzései alkalmasak voltak-e a Cascade RS rendszerhez való közvetlen hozzáférés nyújtásának akadályozására vagy késleltetésére. E tekintetben hozzá kell tenni, hogy nem csupán az EB, hanem a CBF megjegyzéseiről is szó van. Bizonyított tény ugyanis, hogy a CBF is megemlítette ezt a problémát többek között az 1999. október 19-i e-mailjében, ahol rögzíti, hogy a rendszerhez való közvetlen hozzáférés céljából az EB köteles valamennyi kedvezményezett tulajdonos és/vagy befektető összes adatát bejegyezni. Ezenkívül a két társaság közötti 2000. január 28-i találkozó jegyzőkönyvéből (2000. január 31-i e-mail) kiderül, hogy ekkor ennek a kérdésnek a megvitatására is sor került, és hogy az EB olyan megoldást ajánlott, amelyet a CBF a jelek szerint nem utasított vissza. Egyébiránt a felperesek elismerik, hogy még a hozzáférés megnyitása és a „Power of Attorney" funkció létrehozatala – amely 2002-ben megoldotta ezt a problémát – közötti időszakban sem használta az EB a részvényesekre vonatkozó adatok tekintetében a Cascade RS rendszerhez való kézi hozzáférést, és nem továbbította ezeket az adatokat. Ugyanakkor ez a tény – amint azt a Bizottság jogosan állítja – azt bizonyítja, hogy a hozzáférés megnyitása lehetséges volt anélkül, hogy a jogi tulajdonos bejegyzésének kérdését rendezték volna.

116 Harmadrészt azon érvet illetően, miszerint az EB a hozzáférés megnyitásának a 2000 áprilisára, szeptemberére és októberére tervezett időpontját elhalasztotta, ezeket a kérdéseket hosszasan elemzi a megtámadott határozat. Ennek megfelelően a Bizottság először is jogosan vélhette úgy, hogy a 2000. január 31-i e-mailből egyáltalán nem következik az, hogy az EB nem volt kész az áprilisi megnyitásra. Az EB ebben pusztán azt közli, hogy április után a CBF-nek alkalmas következő kezdési időpont szeptemberben lesz. Amikor az EB 2000. március 31-i e-mailjében azt írja, hogy nem tudja tartani az áprilisi kezdést, pusztán az RTS rendszerre, és nem a Cascade RS rendszerhez való hozzáférésre utal. A CBF egyébként 2000. április 3-i válaszában egyetért az RTS automatizálás beindításának elhalasztásával, és egyben rákérdez, hogy a Cascade RS rendszerhez való közvetlen hozzáférést illetően tudják-e tartani a 2000. szeptemberi kezdésre vonatkozó megállapodásukat (a megtámadott határozat (57), (59) és (60) preambulumbekezdése). A felperesek azon érve, miszerint az EB 2000. január 31-i e-mailjében tudatta, hogy a kapcsolódást az RTS automatizálással egy

időben kívánja beindítani, és hogy ennek következtében mindkettőt el akarja halasztani, ellentmond a tényeknek a CBF által a kérdéses időszakban való értelmezésével.

117 Másodsorban a felperesek azon érve, miszerint a CBF elvégezte az előkészületi munkákat (többek között az EB-nél tartott továbbképzést), és megnyitotta a hozzáférést a Cascade RS rendszerhez 2000. szeptember 18-án, amelyet az EB azért nem tudott használni, mivel nem végezte el időben az előkészületi munkákat, szintén nem meggyőző. Kétségkívül igaz, hogy a CBF 2000. szeptember 12-i e-mailjében az áll, hogy „néhány nappal azelőtt, hogy az [EB] megkezdi a Cascade RS rendszer használatát". Ugyanakkor a CBF arról érdeklődött, hogy mikor kezdi el az EB használni a Cascade RS rendszert, és hogy mikortól áll rendelkezésre a névre szóló részvények tervezett nyilvántartása. Az EB 2000. szeptember 15-i e-mailjében azt válaszolta, hogy a továbbítást október 30-ra tervezték, azonban azt el is halaszthatják. Az EB 2000. szeptember 19-i belső üzenete megemlíti ezt a nem aktív hozzáférést, amelyet a „tényleges kezdési időpontig" meg kellene szüntetni (a megtámadott határozat (62)–(64) preambulumbekezdése). Ebből következik, hogy helytálló a Bizottság azon indokolása, amely szerint a 2000. szeptember 18-án nyitott hozzáférés nem aktív, online működő hozzáférés volt a Cascade RS rendszerhez, és hogy azt váratlanul nyitották meg. A felperesek azt is előadják, hogy az EB azt sugallta, hogy tartani tudja a szeptemberi határidőt. Ugyanakkor a felperesek – amint azt a Bizottság megjegyzi – ebben az értelemben semmilyen bizonyítékot nem szolgáltatnak. E tekintetben az EB személyzetének 2000. szeptember 11-i továbbképzését szolgáló Powerpoint előadás és az azt követő e-mail váltás csupán azt bizonyítják, hogy erre a továbbképzésre – amelyet a Bizottság nem vitat – sor került, azonban ezekből nem lehet arra következtetni, hogy az EB-t tájékoztatták a hozzáférése megnyitásának pontos időpontjáról.

118 Ezenkívül e megnyitás meghiúsulását követően a CBF néhány, a hozzáférés megnyitása előtt teljesítendő követelményről – többek között az ügyfelek tájékoztatásáról és a tervezett időpontról három vagy két héttel azt megelőzően való, EB általi értesítésről (a 2000. szeptember 30-i, illetve október 13-i – a megtámadott határozat (65) és (67)) preambulumbekezdésében ismertetett – e-mailben) tájékoztatta az EB-t. Ugyanakkor ezek a követelmények a hozzáférés 2000. szeptemberi megnyitása előtt nem teljesültek. Amint azt a Bizottság is előadja és tekintettel a fenti 117. pontra, az ilyen hozzáférést semmi esetre sem lehet működőképesnek tekinteni.

119 Harmadrészt a Bizottság elismeri, hogy a hozzáférést azért nem lehetett 2000. október 30-án megnyitni, mert az EB nem volt kész, és előadja, hogy ezt a tényt a megtámadott határozatban figyelembe vette. A megtámadott határozatból valóban kitűnik, hogy 2000. október 16-án az EB tájékoztatta a CBF-et, hogy az október 30-i kezdésre nem, a 2000. decemberi kezdésre azonban valószínűleg kész lesz. 2000. november 15-i e-mailjében – a kért előzetes értesítésnek megfelelően – az EB megerősítette, hogy a hozzáférést 2000. december 4-én megnyithatják (a megtámadott határozat (68) és (69) preambulumbekezdése). Ezen információk alapján a Bizottság megállapította, hogy az egy hónapos halasztást az EB kérte. Ugyanakkor jogosan véli úgy, hogy ez a körülmény nem vetett véget a CBF halogató magatartásának, a CBF ugyanis 2001. november 19-ig késlekedett (a megtámadott határozat (264) preambulumbekezdése).

120 A fentiek alapján meg kell állapítani, hogy az EB által kért egy hónapos halasztást is figyelembe véve az EB a kérelmét követően több mint egy évig nem kapott hozzáférést a Cascade RS rendszerhez anélkül, hogy ezt a felperesek meggyőzően indokolták volna. Következésképpen a felperesek érvelését nem lehet elfogadni.

– A felperesek és az EB közötti szerződéses kapcsolatok újratárgyalására vonatkozó érvről

121 A hozzáférés megnyitására kikötött új időpont 2000. december 4. volt. 2000. november 17-én, a két társaság projektvezetője által folytatott telefonbeszélgetést követően – melynek során a CBF arról tájékoztatta az EB-t, hogy a hozzáférés megnyitására nem fog időben sor kerülni – az EB írt a CBF-nek, és részletesebb felvilágosítást kért e megtagadás okait illetően (a megtámadott határozat (73) preambulumbekezdése).

122 A CI ezen e-mailt követően kapcsolódott be az EB és a CBF között zajló tárgyalásokba. A CI 2000. december 1-jén ugyanis faxot küldött az EB-nek az EB azon kérelmével kapcsolatos korábbi megbeszéléseikre és tárgyalásaikra hivatkozással, amelyben a CBF

által a részére nyújtott elszámolási szolgáltatásokra vonatkozó jutalékok kiigazítását kéri. Ez a fax (a megtámadott határozat (74) preambulumbekezdése) az alábbiakat tartalmazza:

„E körülményekre tekintettel örömmel értesítem, hogy elméletileg rendelkezésre állunk az EB-vel való azon megállapodás aláírására, amely nemcsak a jelenlegi elszámolási folyamatokra vonatkozó elemzésünket érinti, hanem tekintetbe veszi az Önök jutalékok csökkentése és kiegészítő szolgáltatások iránti kérelmét is. Következésképpen új megállapodásról kell tárgyalnunk. Meg kell ragadnunk ezt az alkalmat arra is, hogy megvizsgáljuk az [EB]-hez intézendő kérelmeket és a tőle várt új szolgáltatásokat. A tárgyalásokat a lehető leghamarabb meg kell kezdenünk, hogy azokat sikeresen befejezhessük a jövő év közepére.”

123 Az EB CBF-nek küldött 2000. december 4-i üzenetének (a megtámadott határozat (75) preambulumbekezdése) szövege a következő:

„Már két hete próbálunk megállapodni a Cascade RS rendszerhez való hozzáférést illetően. Számos [telefonhívás] és üzenet ellenére semmilyen tájékoztatást nem kaptunk sem a késlekedés okaira, sem pedig arra az időpontra vonatkozóan, amikor hozzáférést kaphatunk a Cascade RS rendszerhez […]. Meglepett minket a CBF döntése az elhalasztásról, mivel a CBF-et kérésének megfelelően két héttel korábban értesítettük, és akkor szabad utat kaptunk. Most aggódással tölt el bennünket az a tény, hogy sem e halogatás okaira, sem pedig az Önök által észlelt »technikai problémák« megoldásához szükséges időre vonatkozóan nem kapunk tájékoztatást.”

124 Az EB 2001. január 22-i levelében azt írta a CI-nek, hogy „múlt decemberben őt is tájékoztatták arról, hogy a [CBF] meggondolta magát, és [hogy] végül nem ad hozzáférést az [EB]-nek a névre szóló részvényekre vonatkozó rendszeréhez, amelyhez mindazonáltal a [CBF] többi ügyfele hozzáférhet”. Az EB ezen felül úgy vélte, hogy ez a hátrányos megkülönböztetés egyik formája, amely az ügyfeleinek való szolgáltatásnyújtási képességét érinti (a megtámadott határozat (78) preambulumbekezdése).

125 Az EB-nek 2001. január 24-én küldött faxában (a megtámadott határozat (79) preambulumbekezdése) a CI vitatta a hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó kifogást. A CI e faxban megemlíti a két társaság közötti 2000. október 23-i találkozót is, melynek során összehasonlították az EB és a német bankok által fizetett jutalékokat. Ebben ez áll:

„A CBF névre szóló részvényekre vonatkozó rendszerét illetően készek vagyunk azt belefoglalni a következő tárgyalásainkba. Mindazonáltal megjegyezzük, hogy a névre szóló részvények szolgáltatását több szolgáltató is nyújtja, következésképpen a CBF nincs kizárólagos helyzetben a német piacon. Még egyszer kérjük annak tudomásulvételét, hogy a [CBL]-nek sincs közvetlen hozzáférése a CBF névre szóló részvényekre vonatkozó rendszeréhez. Az Önök hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó vádja tehát e tekintetben is alaptalan […]. A jutalék csökkentése és a névre szóló részvények szolgáltatása kérdésének megoldására irányuló kérelmüket illetően megkezdhetnénk a szerződés átfogó újratárgyalását (beleértve az Önök jutalékok csökkentésére és kiegészítő szolgáltatásokra irányuló kérelmét) március elején […].”

126 Ugyanebben a telefaxban a CI azt írja, hogy „[a] 2000. október 23-i találkozó folyamán [az EB és saját maga] vállalták, hogy tárgyalnak egy új – a jelenlegi szerződésben felmerült problémákat megoldó – kapcsolódási szerződésről, és hogy áttanulmányozzák [az EB]-nek a jutalék kívánt mértékben való csökkentésére vonatkozó kérelmét”, valamint hogy „az [EB]-nek a tárgyalások megkezdésére vonatkozó vállalását […] [e] levelekben jóváhagyták”, és „[e] két levél […] megerősítette, hogy az [EB] felfogása szerint a jutalékok csökkentésének kérdése az új szerződésre vonatkozó átfogó tárgyalás részét képezte, és hogy [e] két levél semmilyen más feltételt nem tartalmazott”. Az EB-nek a jutalékok csökkentése kérdésének megoldására vonatkozó kérelmét illetően a CI közölte, hogy kész megkezdeni a szerződés átfogó újratárgyalását március hónap elején (a megtámadott határozat (113) preambulumbekezdése).

127 2001. július 10-én a CBF telefonon közölte az EB-vel, hogy részéről nincs akadálya a névre szóló részvények elszámolására vonatkozó rendszerhez való közvetlen hozzáférésnek, amennyiben a Sicovam (az akkori francia CSD) jelentősen több francia részvény tekintetében biztosítja a hozzáférést a CBF-nek (a megtámadott határozat (82) preambulumbekezdése).

128 Az EB 2001. március 15-i – a válaszbeadványhoz mellékletként csatolt – belső feljegyzése ismerteti az EB által a CBF-fel való 2001. március 21-i találkozón követendő stratégiát. Ebben többek között az olvasható, hogy a CBF-fel való egyeztetések kezdetén az EB elsődleges célkitűzése az árak újratárgyalása, másodlagos célja pedig a Cascade RS rendszerhez való hozzáférés volt. Az EB ezenkívül remélte, hogy fenn tudja tartani a hatályos szerződést egyben megkísérelve a két másik cél elérését. Az árak csökkentéséből eredő nyereséget ebben a feljegyzésben 2 millió euró összegre, a Cascade RS rendszerhez való hozzáférésből eredő nyereséget pedig 9,2 millió USD összegre becsülik. A feljegyzés befejező részéből ugyanakkor kiderül, hogy az EB-nek a Cascade RS rendszerhez való hozzáférés fontosabb volt, mint az árak csökkentése, és hogy meghatározott előnyök fűződtek egy „különleges" szerződéshez, amelyeket az EB fenn akart tartani, valamint hogy hajlandó lett volna az árak csökkentését egy későbbi szakaszban megvitatni.

129 Ezenkívül a 2001. március 21-i találkozó jegyzőkönyvéből – amelyet csatoltak a válaszbeadványhoz – kitűnik, hogy az EB szerint az árak képezték a megvitatandó fő kérdést, és hogy minden egyéb kérdést az akkori időszakban hatályos szerződés keretében kellett megvitatni, azonban a CBF az összes kérdésről együtt, és nem külön-külön akart tárgyalni.

130 Helyénvaló annak megállapítása a levelezés és a fent említett dokumentumok alapján, hogy noha az EB felvetette a jutalékok csökkentése és a kiegészítő szolgáltatások kérdését, a felperesek – és nem az EB – akarták belefoglalni a közvetlen hozzáférés kérdését a szerződéses kapcsolataik újratárgyalásába. Jóllehet az EB – amint azt a Bizottság is elismeri – a CBF-fel való tárgyalásai során valóban több célkitűzést is szem előtt tartott, úgy vélte, hogy a Cascade RS rendszerhez való hozzáférésből eredő lehetséges nyereség sokkal fontosabb, mint az árak csökkentéséből származó nyereség. Az EB-nek semmilyen érdeke nem fűződhetett ahhoz, hogy a hozzáférés megnyitásának kérdését belefoglalják a CBF-fel való szerződéses kapcsolatai újratárgyalásába, pusztán a már hatályos szerződés alapján akart hozzáférést kapni, és egy esetleges árcsökkentésről a későbbiekben egyeztetni. Következésképpen a felperesek fenti tárgyra vonatkozó érvelését el kell utasítani.

131 A felperesek azt is előadják, hogy a CBF azért halasztotta el az EB hozzáférésének megnyitását 2001 októberéről novemberre, mivel az Euroclear France-hoz (korábban Sicovam) az összes francia részvény tekintetében való hozzáférés iránti kérelmét elutasították.

132 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EK 82. cikk alkalmazására vonatkozó állandó ítélkezési gyakorlat szerint az erőfölény fennállásának megállapítása önmagában nem jelenti az érintett vállalkozás elmarasztalását, ugyanakkor az érintett vállalkozás – függetlenül ezen erőfölényes helyzet kialakulásának okaitól – különleges felelősséggel tartozik azért, hogy magatartásával ne sértse a közös piacon fennálló hatékony és torzulásmentes versenyt (a fenti 48. pontban hivatkozott Michelin kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 57. pontja). Hasonlóképpen, jóllehet az erőfölény fennállása nem akadályozza meg az erőfölényes helyzetben lévő vállalkozást abban, hogy saját kereskedelmi érdekeit védje, amikor azokat veszélyeztetik, és a vállalkozásnak lehetősége van – ésszerű mértékben – megtenni azokat az intézkedéseket, amelyeket érdekei védelméhez megfelelőnek ítél, ugyanakkor nem tanúsíthat olyan magatartást, amelyek célja az erőfölényes helyzet megerősítése, és az azzal való visszaélés (lásd az Elsőfokú Bíróság T-203/01. sz., Michelin kontra Bizottság ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének [EBHT 2003., II-4071. o.] 55. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

133 Ennek megfelelően az EK 82. cikkből eredő kötelezettségek következtében az erőfölényes helyzetben lévő vállalkozásokat meghatározott körülményekre tekintettel el lehet tiltani olyan magatartás tanúsításától, vagy olyan cselekményektől, amelyek önmagukban nem jelentenek visszaélést, és amelyeket nem is ítélnének el, ha azokat nem erőfölényes helyzetben lévő vállalkozások tanúsítanák, illetve tennék (az Elsőfokú Bíróság T-111/96. sz., ITT Promedia kontra Bizottság ügyben 1998. július 17-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-2937. o.] 139. pontja).

134 Következésképpen a felperesek magatartásuk indokolása érdekében nem hivatkozhatnak a CBF-nek az Euroclear France-hoz az összes francia részvény tekintetében való hozzáférés iránti kérelmének elutasítására, vagy az EB-vel fennálló szerződéses kapcsolatok újratárgyalására. A CBF mint erőfölényes helyzetben lévő vállalkozás ugyanis különleges felelősséggel tartozik azért, hogy magatartásával ne sértse a közös piacon fennálló hatékony és torzulásmentes versenyt.

135 Egyébiránt meg kell jegyezni, hogy a CBF-nek a francia CSD-hez való hozzáférés iránti kérelme a jelen jogvita keretében 2001. január (amely időpontban az EB felvásárolta a Sicovamot, amelyből így Euroclear France lett) előtt – azaz másfél évvel az EB hozzáférés iránti kérelmét követően – nem releváns.

136 A fent hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapján meg kell állapítani, hogy a felperesek visszaélést követtek el, amikor szerződéses kapcsolataik újratárgyalását és a francia CSD-hez való hozzáférés iránti kérelmet belefoglalták a Cascade RS rendszerhez való hozzáférés nyújtásával kapcsolatos egyeztetésekbe, amikor azok akkor már több mint egy éve folytak. Ezenkívül a CI – amely az EB-n kívül az Európai Unióban működő másik ICSD, a CBL anyavállalata – érdekei világosan kitűnnek a levelezésből és a – már az EB, a CBF és a CI között lezajlott – találkozók jegyzőkönyveiből. Végül az EB anélkül jutott a Cascade RS rendszerhez való hozzáféréshez, hogy a felek között átfogó megállapodás született volna.

137 A felperesek azon állítását illetően, miszerint az EB-vel a hozzáférés megnyitására vonatkozó megbeszélések csak 2000 őszén kezdődtek, vagyis ugyanabban az időszakban, amikor az árak csökkentéséről és a különleges szolgáltatások kibővítéséről szóló egyeztetések, elegendő megállapítani, hogy ezen állítás ellentmond a felperesek 2000. februártól novemberig tartó időszakra vonatkozó előző érvelésének.

138 Következésképpen a felperesek fenti tárgyban előadott érvelését teljes mértékben el kell utasítani.

– A visszaélésszerű akadályozás állítólagos hiányáról

139 A felperesek előadják, hogy a hozzáférés megnyitásának esetleges késedelme nem indokolhatja az EK 82. cikk értelmében vett visszaélés elkövetésében való elmarasztalásukat, mivel semmilyen versenyellenes célt nem követtek. Ezenkívül úgy vélik, hogy abban az esetben kerül sor erőfölénnyel való visszaélésre, ha az állítólagosan akadályozott vállalkozás versenylehetőségeit jelentős hatás érte, vagy azokat jelentős hatás érheti.

140 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a visszaélés objektív fogalom, amely az erőfölényben lévő vállalkozások olyan magatartására vonatkozik, amely alkalmas arra, hogy befolyásolja a piac szerkezetét, ahol pontosan az érintett vállalkozás jelenlétének következtében a verseny már meggyengült, és amelynek hatására

a termékeknek vagy a szolgáltatásoknak a gazdasági szereplők általi teljesítésen alapuló rendes versenyét jellemző eszközöktől eltérő eszközökkel korlátozzák a piacon még létező versenyszint fenntartását vagy a verseny fejlődését (a fenti 49. pontban hivatkozott Hoffmann-La Roche kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 91. pontja; valamint lásd a fenti 132. pontban hivatkozott Michelin kontra Bizottság ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének 54. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

141 Így előfordulhat, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás magatartása az EK 82. cikk értelmében visszaélésszerűnek minősíthető vétkesség hiányában is (az Elsőfokú Bíróság T-65/89. sz., BPB Industries és British Gypsum kontra Bizottság ügyben 1993. április 1-jén hozott ítéletének [EBHT 1993., II-389. o.] 70. pontja).

142 Következésképpen a felperesek azon érve, amely szerint semmilyen versenyellenes célt nem követtek, nem befolyásolja a tények jogi értékelését. Ebben az összefüggésben annak megállapítása, hogy a felperesek azért halasztották el a hozzáférés megnyitását, hogy a Clearstream csoport egyik ügyfelét és versenytársát megakadályozzák szolgáltatásai hatékony nyújtásában, megerősítheti az erőfölénnyel való visszaélés fennállására vonatkozó következtetést, azonban annak nem feltétele.

143 Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy a jelen ügyben megtagadták a hozzáférést az EB-től, amely nemcsak a CBF ügyfele volt a gyűjtőletétben őrzött részvények német piacán, hanem egyben a CBL – a CBF testvérvállalata és az Európai Unióban a másik ICSD – közvetlen versenytársa is az értékpapírokra vonatkozó határokon átnyúló ügyletek klíringjének és elszámolásának a forgalmazási láncban lejjebb lévő (downstream) piacán. Jóllehet a megtámadott határozat nem állapítja meg, hogy a felperesek célja versenyhátrány okozása volt az EB-nek, ugyanakkor – az EB és a teljes Clearstream csoport kérdéses piacon elfoglalt helyzetével összefüggésben – értékeli a szolgáltatások megtagadásának indokait és következményeit. Ennek megfelelően a Bizottság több olyan bizonyítékot is kiemel, amelyek alapján megállapítható, hogy a felperesek célja az volt, hogy kizárják az EB-t szolgáltatásaik nyújtásából, és így akadályozzák a versenyt a határokon átnyúló másodlagos klíring- és elszámolási szolgáltatások nyújtásánál (a megtámadott határozat (234) és (300) preambulumbekezdése). Ugyanakkor – tekintettel arra, hogy az erőfölénnyel való visszaélés objektív fogalom – nem szükséges a fenti kérdésről dönteni.

144 A fenti 140. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatban említett hatás nem feltétlenül az elmarasztalt visszaélésszerű magatartás konkrét hatást jelenti. Az EK 82. cikk megsértésének megállapítása céljából elegendő azt bizonyítani, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás visszaélésszerű magatartása a verseny korlátozására irányul, vagy – másképpen fogalmazva – a magatartás ilyen hatást vált vagy válthat ki (a fenti 132. pontban hivatkozott Michelin kontra Bizottság ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet 239. pontja).

145 Azt kell tehát megvizsgálni, hogy a Bizottság a jelen ügyben bizonyította-e, hogy a felperesek magatartása a verseny korlátozására irányult a másodlagos klíring- és elszámolási szolgáltatások piacán.

146 Amint az az első jogalap vizsgálata keretében ismertetésre került, a megtámadott határozat tartalmazza a szolgáltatáspiac teljes körű bizottsági elemzését. Ennek alapulvételével a Bizottság érvényesen juthatott arra a következtetésre, hogy a CBF *de facto* monopóliummal rendelkezett, így tehát megkerülhetetlen kereskedelmi partner volt a kérdéses piacon az elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatások nyújtásánál. A Bizottság ezenkívül azt is megállapította, hogy az e piacra való belépés akadályai a szabályozás, a technikai követelmények, a piaci szereplők érdeke, a belépés költségei, az ügyfelekre vonatkozó költségek és a versenyképes termékek kínálatának lehetősége tekintetében annyira jelentősek voltak, hogy ki lehetett zárni annak valószínűségét, hogy belátható időn belül a CBF-re versenykényszert gyakorló új szereplők jelennek meg a piacon (a megtámadott határozat (205)–(215) preambulum-bekezdése).

147 E tekintetben a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az EK 82. cikk értelmében vett visszaélés megállapításához az szükséges, hogy a kérdéses szolgáltatás megtagadása alkalmas legyen a szolgáltatás igénybevevőjének piacán a verseny teljes mértékben való megszüntetésére, és hogy a megtagadást ne lehessen objektíve indokolni, valamint hogy a szolgáltatás maga elengedhetetlen legyen a szolgáltatás igénybevevője tevékenységének gyakorlásához (a Bíróság C-7/97. sz. Bronner-ügyben 1998. november 26-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-7791. o.] 41. pontja). Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az adott termék vagy szolgáltatás abban az esetben tekinthető lényegesnek vagy elengedhetetlennek, ha nem létezik tényleges vagy lehetséges helyettesítője (lásd az Elsőfokú Bíróság T-374/94., T-375/94., T-384/94. és T-388/94. sz., European Night Services és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1998. szeptember 15-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-3141. o.] 208. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

148 A verseny megszüntetésére vonatkozó követelményt illetően az EK 82. cikk megsértésének megállapításához nem szükséges azt bizonyítani, hogy minden verseny megszűnne a piacon, hanem azt kell megállapítani, hogy a kérdéses megtagadás alkalmas-e arra, vagy valószínűsíthető-e, hogy minden hatékony versenyt megszüntet a piacon. A hatékony verseny megszűnésének valószínűségét a Bizottságnak kell megállapítania (a fenti 47. pontban hivatkozott Microsoft kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 563. és 564. pontja).

149 E megfontolások alapján állapította meg (a megtámadott határozat (168), (226), (228), (231) és (234) preambulumbekezdése) a Bizottság a jelen ügyben először is azt, hogy a felperesek *de facto* monopóliummal rendelkeztek a kérdéses piacon az elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatások nyújtásának területén, és hogy az EB nem tudta az általa igényelt szolgáltatásokat párhuzamosan nyújtani. A Bizottság ezt követően megállapította, hogy az EB mint ICSD egyedülálló hozzáférést kínált ügyfeleinek számos értékpapírpiachoz, valamint az értékpapírokra vonatkozó határokon átnyúló ügyletek másodlagos klíringjével és elszámolásával kapcsolatos – Európában újdonságnak számító – szolgáltatást nyújtott a belső piacon, és hogy azok a befektetők, amelyek használni kívánták az ICSD-k „egykapus" szolgáltatásait, alapvetően a CBL és az EB között választhattak. A Bizottság szerint a CBF-hez való hozzáférés elengedhetetlen volt az EB-nek e határokon átnyúló másodlagos klíring- és elszámolási szolgáltatások nyújtásához, és a felperesek által a névre szóló részvényekre vonatkozó elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatások megtagadása akadályozta az EB teljes körű, páneurópai és újdonságnak számító szolgáltatások nyújtására való képességét. Ez ártott az Európai Uniós értékpapírokra vonatkozó határokon átnyúló másodlagos klíring- és elszámolási szolgáltatások nyújtásánál jelen lévő innovációnak és versenynek, végül pedig a fogyasztóknak az egységes piacon. A Bizottság végül megállapította, hogy a felperesek magatartása objektíve nem indokolható.

150 A Bizottság ezenfelül megállapította, hogy a Cascade RS rendszerhez való hozzáférés megtagadása és az e tekintetben tanúsított indokolatlan hátrányos megkülönböztetés nem minősül két külön jogsértésnek, hanem ugyanannak a magatartásnak kétféle megnyilvánulása, mivel az indokolatlan hátrányos megkülönböztetésre azért került sor, mert a CBF megtagadta az EB-től ugyanazon vagy azokhoz hasonló szolgáltatások nyújtását, mint amelyeket hasonló ügyfeleinek nyújtott. A Bizottság szerint az így megállapított megtagadást erősíti a CBF ügyfeleinek indokolatlan diszkriminatív magatartásának megállapítása.

151 E következtetéseket nem gyengítik a felperesek e tekintetben előadott érvei. Ennek megfelelően – a felperesek állításával ellentétben – a Bizottság helyesen állapította meg, hogy a hozzáférés nyújtására nyitva álló határidőt – az ésszerű és indokolt mértéket jóval meghaladva – túllépték, ezzel pedig a kérdéses szolgáltatás nyújtását visszaélésszerűen megtagadták, amely versenyhátrányt okozott az EB-nek a kérdéses piacon. Összehasonlításképpen, az EB közvetlen versenytársa, a CBL négy hónap alatt kapott hozzáférést a Cascade RS rendszerhez. Egyébiránt a felperesek azon érvét illetően, miszerint a tényállás idején a CBL-nek sem volt hozzáférése a CBF-hez, meg kell jegyezni, hogy a CBL csak akkor kérelmezte a hozzáférést, amikor az EB már megkapta a Cascade RS rendszerhez való hozzáférést (a megtámadott határozat (236) preambulumbekezdésének második francia bekezdése).

152 Az arra alapított érvet, miszerint a Bizottság nem bizonyította, hogy a CBF-hez való közvetett hozzáférés versenyhátrányt jelentett az EB-nek, és hogy az EB-nek és a CBL-nek Európában az esetek döntő többségében közvetett hozzáférése volt a CSD-khez, az Elsőfokú Bíróság már elemezte az első jogalap keretében a kínálati oldalon való helyettesíthetőségre tekintettel. E tárgyban emlékeztetni kell arra, hogy a Cascade RS rendszerhez való hozzáférés kérését megelőzően az EB-nek volt közvetett hozzáférése a CBF-hez a Deutsche Bank útján. Ugyanakkor a piaci szereplők által kapott tájékoztatások alapján a Bizottság jogosan állapította meg, hogy e közvetett hozzáférésnek számos hátránya volt, úgymint hosszabb határidők, jelentősebb kockázat, nagyobb költségek és lehetséges érdekellentétek (a megtámadott határozat (139) preambulumbekezdése). Egyébiránt az eltérő földrajzi piacokon működő CSD-khez való lehetséges közvetett hozzáférésekre vonatkozó érv nem releváns, mivel a tények értékelése kizárólag a kérdéses földrajzi piacra, azaz Németországra vonatkozik.

153 A felpereseknek azon érvét illetően, miszerint a megtámadott határozatban a Bizottság korábbi határozataira tett utalás azért nem releváns, mert e határozatok a minősített korlátozó hatáson alapulnak, amely a jelen ügyben nem áll fenn, elegendő a fenti 55. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatra emlékeztetni.

154 Az EB által a CBF-nél letétbe helyezett névre szóló részvények jelentőségét és az EB-nek a Cascade RS rendszerhez való hozzáférésből lehetségesen eredő nyereségét illetően hangsúlyozni kell – a Bizottsághoz hasonlóan – a német névre szóló részvényekhez kapcsolódó szolgáltatások ügyfelek részére való nyújtásának lehetőségét, amely

a jelenlegi piaccal összefüggésben nem vitatható. Ezenkívül a CBF által nyújtott szolgáltatás jelentőségét kizárólag az EB tekintetében lebonyolított ügyletek száma alapján lehet megítélni, amely nem feltétlenül – és az esetek döntő többségében nem is – felel meg a CBF-nél letétbe helyezett részvények számának. Amennyiben a kis mennyiségre vonatkozó érv közrejátszhat az automatizált és a kézi hozzáférés közötti választásban, még a névre szóló részvényekre vonatkozó ügyletek kis száma – különös tekintettel azok jelentőségére – is indokolhatja a CBF kezelési rendszeréhez való közvetlen hozzáférést. A felperesek egyébként semmilyen becslést nem terjesztenek elő a lebonyolított ügyletek értéke alapján, hanem csupán a CBF-nél letétbe helyezett névre szóló részvények mennyiségére vonatkozó számadatok – bizonyítékokat nélkülöző – szolgáltatására szorítkoznak. Ehhez hasonlóan előadnak egy, az e részvények EB részére való jelentőségének meghatározására szolgáló másik számítási módot, amelyet azonban sem hivatalos dokumentummal, sem pedig pontos számítási alappal nem támasztanak alá.

155 Következésképpen a felperesek e tárgyban előadott érvelését teljes mértékben el kell utasítani.

– Az EB-vel szembeni hátrányos megkülönböztetés állítólagos hiányáról

156 Az Elsőfokú Bíróság az előző pontokban már minden tekintetben elemezte ezt az érvet. Így az EB-nek a Cascade rendszerhez való automatizált hozzáférés és a Cascade RS rendszerhez való kézi hozzáférés iránti állítólagos kérelmét illetően elegendő arra emlékeztetni, hogy a CBL csupán négy hónap alatt kapott hozzáférést a Cascade RS rendszerhez, jóllehet maguk a felperesek szerint ugyanazt a társítást kérte, mint az EB (lásd a fenti 106. és 151. pontot). Azon állítást illetően, miszerint az EB több mint egy éven keresztül nem végezte el a hozzáférés megnyitásához szükséges előkészületeket, ezt a felperesek nem bizonyították (lásd a fenti 112–120. pontot). Végül a felperesek nem vitatják, hogy az osztrák és a francia CSD-k azonnal hozzáférést kaptak a Cascade RS rendszerhez. A közigazgatási eljárás során szerzett és a megtámadott határozatban ismertetett tájékoztatásokból ugyanakkor kiderül, hogy nincs olyan klíring- és elszámolási szolgáltatás, amelyet a CBF az ICSD-knek nyújtott volna, a nemzeti CSD-knek azonban nem (a megtámadott határozat (133) és (296) preambulumbekezdése). A hozzáféréstípusra vonatkozóan emlékeztetni kell arra, hogy a 2001 novemberében az EB részére biztosított hozzáférés – csakúgy mint a nemzeti CSD-k részére biztosított hozzáférés – kézi hozzáférés volt.

157 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a Bizottság helyesen állította, hogy az EB-t hátrányos megkülönböztetés érte a névre szóló részvényekre vonatkozó elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatások nyújtására vonatkozóan.

158 A fentiek alapján a második jogalap e részét – mint alaptalant – el kell utasítani.

A jogalap második, az árakat illető hátrányos megkülönböztetés hiányára alapított részéről

A felek érvei

159 A felperesek álláspontja szerint az EB-t nem érte visszaélésszerű hátrányos megkülönböztetés az árak kialakításánál. A CSD-ket és az ICSD-ket ugyanis nem lehet összehasonlítani, mivel két külön ügyfélcsoportról van szó. Mind a szolgáltatások igényelt társításai, mind az azokra vonatkozó költségek eltérőek.

160 Először is a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a piac szerkezete indokolhatja a különböző ügyfélkategóriák közötti különbségtételt. Ugyanakkor a jelen ügyben a Bizottság figyelmen kívül hagyta a CSD-k és az ICSD-k működési funkciói, illetve modelljei közötti jelentős különbségeket. Így különösen – a CSD-ktől eltérően – az ICSD-k nem mentesek a kockázattól, mivel nincsenek – a tőkeáramlás biztonságát biztosító – állami felügyelet alá vonva, és mivel különböző valutanemben bonyolíthatnak ügyleteket.

161 Másodsorban a CBF által az ICSD-knek végrehajtott ügyletek száma sokkal jelentősebb, mint a CSD-knek végrehajtottaké, ennek következtében pedig a szabványosítás és az automatizáció szintje az ICSD-knél magasabb, amely különleges programok használatát teszi szükségessé. Az átfogó költségek 76%-a az ICSD-kre vonatkozó ügyletek kezelésével kapcsolatos, amely az adatok kezelése költségeinek növekedését idézi elő.

162 Harmadrészt, az EB a megtámadott határozat (131) preambulumbekezdésében említett különleges szolgáltatásokban részesül. A 125 000 euró éves átalányösszeg e szolgáltatásokat fedezi. E szolgáltatások ugyanis nem a klíringhez és az elszámoláshoz kapcsolódnak, hanem kizárólag a részvények letéti őrzéséhez és kibocsátásához. E tekintetben a felperesek a válaszbeadvány mellékletében előterjesztenek egy, az EB-hez címzett 1996. augusztus 29-i levelet. A felperesek ragaszkodnak az elszámolási és a különleges szolgáltatások elkülönítésének és minősítésének helyességéhez és relevanciájához, és előadják, hogy a különleges szolgáltatásokat kizárólag az EB-nek nyújtják. A részvények tulajdonosi letétbe helyezését, a tulajdonosoknak való visszaszolgáltatását és a kibocsátó tőkeemelését vagy -leszállítását követő pozícióváltozások a részvények őrzéséhez és nem a részvényügyletek keretében elvégzett klíringhez és elszámoláshoz kapcsolódnak.

163 Negyedrészt, a CBF és az EB jogelődjei között 1997-ben kötött megállapodás meghatározott tevékenységeket kizárólag az EB tekintetében határozott meg, amelyek egyedi értékét az EB 2001. március 15-i belső feljegyzésében hagyta jóvá. A Bizottság mindazonáltal nem vette figyelembe a rendelkezésére álló összes információt.

164 Ötödrészt, a CBF köteles viselni a két ICSD-re vonatkozó felelősségi kockázatért való polgári jogi felelősségbiztosítási szerződés költségeit. E tekintetben a felperesek előadják, hogy a Bizottság állításával ellentétben az EB-re vonatkozó, „Általános díjak” megjelölés alatt szereplő költségek hatszor nagyobbak, mint az összes CSD-re vonatkozó költségek, és 1,7-szer nagyobbak, mint a CI-re vonatkozó költségek. E különleges kockázat oka az ICSD-k nagyszámú ügyleteiben rejlik, amint azt a felperesek már megállapították a 2003. szeptember 1-jei és december 1-jei beadványaikban, amelyek részleteit a válaszbeadvány melléklete tartalmazza. Ezenkívül a biztosítási költségek megoszlását a káresemények indokolják, amelyek az ICSD-knél gyakoribbak.

165 Hatodrészt, a központi értéktárak részére éjszaka végzett ügyletek 99,01%-át az ICSD-k részére bonyolítják le, amely további költségeket eredményez. A CSD-kkel ellentétben az ICSD-k eredményeit – az éjszaka folyamán is – a rendelkezésükre bocsátják. E tekintetben a felperesek a válaszbeadvány mellékletében bemutatják az ügyleteknek az átfogó költségek, valamint az ICSD-knek és a CSD-knek betudható ügyletek száma alapján kiszámított díjazása táblázatát, amely azonban az ügyleti költségek tekintetében semmilyen különbséget nem tesz az éjszakai és a nappali kezelés között, mivel a kizárólag az ICSD-knek indított programok végrehajtása különleges felügyeletének és a nagyszámú ügyletből származó adatszolgáltatásoknak a költségei az éjszakai és a nappali kezelés keretében egyaránt felmerülnek.

166 A felperesek azt is előadják, hogy a Bizottság tévesen számította ki a jelen ügyben megállapított, árak közötti különbséget. Tekintettel arra ugyanis, hogy az éves átalányösszeg nem az elszámolási szolgáltatások díja, és a CBF mennyiségi kedvezményeket nyújt az EB-nek, az árak közötti, a megfelelő költségek bizonyításával indokolandó különbség 2% és 5% között mozog, és nem éri el a 20%-ot. A Bizottság egyébként nem volt hajlandó elismerni a CBF-nél felmerült – az árak ezen eltérését igazoló – különleges költségeket, amelynek összegét a felperesek 0,10 és 0,25 euró között becsülték meg.

167 Végül a Bizottság nem elemezte azt a kérdést, és nem is válaszolta azt meg, hogy a felperesek által az EB-nek felszámított díjak kialakítása eredményezett-e az EB-nél versenyhátrányt. A felperesek szerint legjobban az a tény bizonyítja azt, hogy az EB nem szenvedett hátrányt, hogy nem hárította tovább az ügyfeleire az árcsökkenést.

168 A Bizottság elutasítja ezt az érvelést.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

169 Az EK 82. cikk (2) bekezdésének c) pontja tiltja hátrányosan megkülönböztető áraknak az erőfölényben lévő vállalkozás által való alkalmazását, amely rendelkezés szerint visszaélés „az egyenértékű ügyletek esetén eltérő feltételek alkalmazása az üzletfelekkel szemben, ami által azok hátrányos versenyhelyzetbe kerülnek”.

170 Így az ítélkezési gyakorlat szerint a vállalkozások nem különböztethetik meg áraikat olyan mesterséges módon, amelyek hátrányt okozhat ügyfeleiknek, és torzíthatja a versenyt (az Elsőfokú Bíróság T-83/91. sz., Tetra Pak kontra Bizottság ügyben 1994. október 6-án hozott ítéletének [EBHT 1994., II-755. o.] 160. pontja és a fenti 65. pontban hivatkozott Deutsche Bahn kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 78. pontja).

171 A jelen ügyben tehát ellenőrizni kell azon tények tárgyi valószerűségét, amelyekre a Bizottság a hátrányosan megkülönböztető árak felperesek által való alkalmazásának megállapításánál támaszkodik, és hogy e bizonyítékok alátámasztják-e azon következtetését, miszerint a felperesek eltérő feltételeket alkalmaztak üzletfeleikkel szemben egyenértékű szolgáltatásokat illetően, ezáltal versenyhátrányt okozva nekik.

172 A Bizottság szerint az ICSD-k és a CSD-k összehasonlítható ügyfélcsoportokat alkotnak, amennyiben valamennyien a német jog szerint kibocsátott értékpapírokra vonatkozó határokon átnyúló ügyletekkel kapcsolatos másodlagos klíring- és elszámolási szolgáltatásokat nyújtanak, és a CBF által a részükre nyújtott, határokon átnyúló ügyletekre vonatkozó elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatások tartalma ugyanaz. A Bizottság ugyanis maguk a felperesek által szolgáltatott tájékoztatások alapján megállapította, hogy a CSD-k és az ICSD-k összehasonlítható szolgáltatásokat vesznek igénybe, és hogy nincs olyan klíring- és elszámolási szolgáltatás, amelyet a CBF az ICSD-knek igen, a CSD-knek azonban nem nyújt (a megtámadott határozat (128) és (133) preambulumbekezdése).

173 Mindazonáltal a felek nem vitatják, hogy a CBF a nemzeti CSD-knek ügyletenként 5 eurót számlázott, míg az EB-nek 1996 vége és 2002. január 1-je között ügyletenként 6 euró alapdíjat és 125 000 euró éves díjat számolt fel.

174 Az első jogalap keretében a felperesek azt állítják, hogy a CBF három ügyfélcsoportja (a CSD-k, az ICSD-k és az általános feltételek szerinti ügyfelek) alapvetően ugyanazokat a szolgáltatásokat veszik igénybe a CBF-től, mivel valamennyien közvetítő értéktárként kapcsolódnak hozzá, azonban az árak közötti különbség az eljárás működéséből ered, amely az egyes ügyfelek eltérő szükségletei szerint változhat. Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy ez az érvelés több ponton ellentmond a közigazgatási eljárás és az Elsőfokú Bíróság előtti eljárás során tett nyilatkozatoknak.

175 Ennek megfelelően először is a felperesek előadják, hogy a 125 000 euró átalányösszeg kizárólag a részvények letéti őrzésének és kibocsátásának felel meg. Ezen érv alátámasztására a felperesek a válaszbeadvány mellékletében bemutatják a CBF jogelődjének az EB jogelődjéhez címzett, utóbbit a CBF jogelődje által az 1997. január 1-jétől alkalmazott árakról tájékoztató 1999. augusztus 29-i levelet. Ebből a levélből azonban az derül ki, hogy a 125 000 euró átalányösszeget a különleges szolgáltatásokra vonatkozóan számolták fel (lásd a megtámadott határozat (131) preambulumbekezdését is), és a levél azt is rögzíti, hogy a letéti őrzési szolgáltatások tekintetében a „szokásos” árakat alkalmazzák.

176 A felperesek ezen túlmenően felsorolnak néhány tevékenységet, amely kizárólag az EB-t érinti a CBF és az EB jogelődjei által 1997-ben között kötött megállapodás alapján.

177 Mindazonáltal a felperesek nem mutatnak rá arra, hogy miben térnek el az általuk említett különleges szolgáltatások az ICSD-knek és a CSD-knek általában nyújtott szolgáltatásoktól. E tekintetben először is meg kell állapítani, hogy a közigazgatási eljárás során a felperesek a CSD-ket illetően kijelentették, hogy a standard szolgáltatásokon túl a felsorolt elszámolási szolgáltatásokat nyújtották a CSD-k különleges igényeinek teljesítése céljából (a határokon átnyúló ügyletekre vonatkozóan) egyedi megállapodások alapján. Másodsorban az ICSD-ket illetően kijelentették, hogy „az ICSD-k egyidejűleg standard és a CSD-knek nyújtott szolgáltatásokhoz hasonlítható különleges szolgáltatásokban is részesülnek”, és hogy – a CSD-kkel

összehasonlítva – a felsorolt különleges szolgáltatásokat az ICSD-k nem veszik igénybe (a megtámadott határozat (125) és (128) preambulumbekezdése).

178 Ebből következik, hogy az általános feltételek szerinti ügyfeleknek nyújtott standard szolgáltatásokon túl meghatározott kiegészítő szolgáltatásokat is nyújtanak a CSD-knek és az ICSD-knek különleges igényük, tudniillik a határokon átnyúló ügyletek kezelése alapján.

179 E tekintetben el kell utasítani a felpereseknek a CSD-k és az ICSD-k különböző funkcióira vonatkozó érvét, mivel a német jog szerint kibocsátott részvényeket illetően a nem német CSD-k és az ICSD-k azonos szinten tevékenykednek, és ugyanazon elsődleges szolgáltatásokat veszik igénybe a CBF-től. A Bizottság tehát jogosan következtetett arra, hogy a CBF által a CSD-k és az ICSD-k részére a határokon átnyúló szolgáltatásokra vonatkozóan nyújtott szolgáltatások tartalma azonos (a megtámadott határozat (307) preambulumbekezdése). A felperesek egyénként nem bizonyítják, hogy a Bíróság általuk hivatkozott AKZO kontra Bizottság ügyben 1991. július 3-án hozott ítélet (C-62/86. sz. ügy, [EBHT 1991., I-3359. o.]) 120. pontja miben releváns a jelen ügyben érintett ügyfélcsoportok közötti különbségtétel szempontjából.

180 Másodsorban a felperesek előadják, hogy 1998 és 2002 között az EB ügyleteinek száma 18-szor nagyobb volt, mint összesen a hét nemzeti CSD ügyleteinek száma, és hogy ebből kifolyólag a szabványosítás és az automatizáció szintje az ICSD-knek nyújtott szolgáltatásoknál magasabb, mint a CSD-knél nyújtott szolgáltatásoknál. Ugyanakkor – amint azt a Bizottság jogosan terjeszti elő – ezen érv inkább az ezzel ellentétes következtetéshez vezet, vagyis hogy az automatizáció esetleges kezdeti költségeinek viselését követően az automatizáció magasabb szintje elvben az árak csökkentését, és nem növekedését eredményezi. Például a megtámadott határozat (127) preambulumbekezdéséből kiderül, hogy a három nem német CSD jutalékai csökkentek a kizárólag kézi kezelésről a teljes mértékben automatizált eljárásokra való áttérés következtében.

181 Harmadrészt a felperesek előadják, hogy az árak közötti különbség indokolt volt, mivel a CBF köteles volt az ICSD-kre vonatkozó – az éjszakai kezelésből, az ügyletek nagy számából és a két ICSD-nél előforduló különleges kockázatokat fedező polgári jogi felelősségbiztosítási szerződésből eredő – sajátos költségek viselésére.

182 Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy a felperesek által az ezen érvek alátámasztására a jelen jogalap keretében szolgáltatott bizonyítékok nem meggyőzőek. A felperesek többek között benyújtották a válaszbeadvány mellékletében a Bizottság tájékoztatáskéréseire válaszoló 2003. szeptember 1-jei és december 1-jei beadványaik részleteit, valamint a 2003. szeptember 1-jei beadványuk egyik mellékletét.

183 A 2003. szeptember 1-jei beadványhoz mellékelt dokumentum a 2002. januártól augusztusig tartó időszakban alkalmazott költségbontást tartalmazza, tehát nem vonatkozik arra az időszakra, amelyre vonatkozóan megállapításra került a hátrányosan megkülönböztető árak alkalmazása. Ezenkívül az EB tekintetében 2002. január 1-jétől alkalmazott árat visszaállították 3 euróra. A felpereseknek a Bizottság 2002. szeptember 12-i tájékoztatáskérésére adott, a viszonválaszban mellékelt válaszából ugyanakkor kiderül, hogy a CBF ICSD-kre vonatkozó haszonkulcsa még ezen árcsökkentést követően is hasonló volt a CSD-kre vonatkozó haszonkulcshoz. Ez a költségbontás tehát semmi esetre sem indokolhatja a kérdéses időszakban felrótt, árak közötti különbséget.

184 A 2003. szeptember 1-jei és december 1-jei beadványok részleteit illetően azok inkább a felperesek további érvelését, mintsem egy bármiféle bizonyító erővel rendelkező dokumentumot képviselnek.

185 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy jóllehet az EK 82. cikk megsértését jelentő körülmények fennállását illetően a Bizottság viseli a bizonyítási terhet, az érintett erőfölényben lévő vállalkozás, és nem a Bizottság feladata a közigazgatási eljárás befejezése előtt az esetleges objektív igazolhatóságra hivatkozni, és azt érvekkel és bizonyítékokkal alátámasztani. Ezt követően, ha erőfölénnyel való visszaélést kíván megállapítani, a Bizottság feladata annak bizonyítása, hogy a vállalkozás által felhozott

érvek és bizonyítékok nem meggyőzőek, és ennek megfelelően a hivatkozott igazolás nem elfogadható (a fenti 47. pontban hivatkozott Microsoft kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 688. pontja).

186 A megtámadott határozat szerint a közigazgatási eljárás során a Bizottság több ízben felhívta a felpereseket, hogy indokolják a kérdéses időszakban alkalmazott árak közötti különbségeket, és hogy többek között részletezzék a költségeket az egyes ügyletek szerinti bontásban. A felek nem vitatják, hogy a felperesek soha nem nyújtottak be ilyen költségbontást. Ezenfelül a felperesek által benyújtott szolgáltatáslista a Bizottság szerint következetlen és ellentmondásos volt (a megtámadott határozat (134) és (313) preambulumbekezdése).

187 Egyébiránt a Bizottság a felpereseknek az éjszakai kezelésre, az ügyletek nagy számára és az EB-vel szembeni polgári jogi felelősségbiztosítási szerződésre vonatkozó érveit már a megtámadott határozatban megvizsgálta, és azokat – helyesen – elutasította. Jóllehet a megtámadott határozat megemlít az érvek ezen elemzése alapjául szolgáló néhány dokumentumot, azokat vagy nem nyújtották be a jelen eljárásban, vagy ha be is nyújtották, azok nem döntő jelentőségűek (lásd a fenti 183. és 184. pontot). A felperesek ezen állításai – amelyeket nem támaszt alá semmilyen számszerű bizonyíték – nem meggyőzőek, mivel néhány közülük logikátlan, sőt ellentmondásos. Ennek megfelelően a felperesek nem tudták bizonyítani, hogy az ügyletek nagy száma – az automatizáció kezdetben magasabb szintje ellenére – milyen módon eredményezte az ügyletenkénti költségek növekedését. Ugyanígy a felperesek nem adnak magyarázatot arra, hogy miért kötöttek az ICSD-kre vonatkozó kockázatokat fedező polgári jogi felelősségbiztosítási szerződést, és nem nyújtják be e biztosítási szerződés másolatát. Az éjszakai kezelést illetően, még ha ezen érv önmagában meg is állná a helyét indokolásként, a felperesek erre vonatkozó érvelését el kell utasítani. A felperesek kijelentik, hogy a válaszbeadvány mellékletében benyújtott számítás semmiféle különbséget nem tesz az ügyleti költségeket illetően az éjszakai és a nappali kezelés között, mivel a kizárólag az ICSD-knek indított programok végrehajtása különleges felügyeletéből és a nagyszámú ügyletből származó adatszolgáltatásokból eredő költségek az éjszakai és a nappali kezelés keretében egyaránt felmerülnek. Másrészt a felperesek így összetévesztik az előző érvek keretében említett tényezők által okozott további költségeket és az éjszakai költségből eredő kiegészítő költségeket. Másrészt a felperesek semmilyen számítást nem nyújtanak be, amely a nappal vagy éjszaka kezelt ügyletek száma, és a kedvezményezett – az EB vagy a CSD-k – szerint részletezné a költségeket.

188 Következésképpen a felperesek érvei nem alkalmasak a megtámadott határozatban szereplő azon bizottsági értékelés kétségbe vonására, amely szerint a felperesek nem bizonyították, hogy az EB esetében alkalmazott árak olyan tényleges további költségeken alapultak, amelyeket kizárólag az EB tekintetében viseltek.

189 Negyedrészt a felperesek azon érvét illetően, miszerint a Bizottság tévesen számította ki az általuk indokolandó, árak közötti különbséget, ezt az érvet szintén el kell utasítani. Az elszámolás mellett a felperesek által különlegesnek minősített szolgáltatások leírása alapján (a megtámadott határozat (131) preambulumbekezdése) úgy tűnik, hogy a 125 000 euró átalányösszegnek megfelelő e szolgáltatásokból legalább néhány az elszámolási szolgáltatáshoz köthető. Mindenesetre meg kell állapítani, hogy a szokásos ügyletenkénti jutalékon felül a CBF kiszámlázta az EB-nek ezt az EB és a CSD-k által igénybe vett szolgáltatásokra vonatkozó további átalányösszeget is, amelyet azonban nem számolt fel a CSD-knek, jóllehet utóbbiak sokkal több különleges szolgáltatást vettek igénybe, mint az ICSD-k. Ennek megfelelően az összességében vett és az EB által ténylegesen fizetett ügyleti díj összege az ügyletenkénti nominális díjnál 6 euróval magasabb volt, így az EB-vel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetés meghaladja az EB-nek, valamint néhány CSD-nek számlázott díjak közötti 20%-os különbséget (a megtámadott határozat (306) preambulumbekezdése). Az EB esetében alkalmazott mennyiségi kedvezményekkel kapcsolatban, azoknak az EB-re vonatkozóan alkalmazott árakat inkább a hasonló ügyfelekre vonatkozóan alkalmazottaknál alacsonyabb szintre kellett volna leszállítaniuk.

190 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság nyilvánvaló mérlegelési hiba nélkül állapította meg, hogy a felperesek az EK 82. cikk (2) bekezdésének c) pontja értelmében hátrányosan megkülönböztető árakat alkalmaztak az EB-vel szemben.

191 Végül a felperesek előadják, hogy a Bizottság nem elemezte azt a kérdést, és nem is válaszolta azt meg, hogy a felperesek által az EB-nek számlázott árak kialakítása eredményezett-e versenyhátrányt az EB-nek.

192 Amint arra a Bíróság emlékeztetett, az EK 82. cikk (2) bekezdésének c) pontja szerinti megkülönböztetés tilalma olyan rendszer részét képezi, amely az EK 3. cikk (1) bekezdésének g) pontja értelmében megakadályozza a belső piaci verseny torzulását. Az erőfölényben lévő vállalkozás kereskedelmi magatartása nem torzíthatja a forgalmazási

láncban feljebb (upstream) vagy lejjebb lévő (downstream) piacon megvalósuló, azaz az e vállalkozás beszállítói vagy ügyfelei közötti versenyt. Az említett vállalkozással szerződő feleket nem lehet előnyben részesíteni vagy hátrányba hozni az utóbbiak között folyó verseny területén. Ezért annak meghatározására, hogy az EK 82. cikk (2) bekezdése c) pontja alkalmazásának feltételei fennállnak-e, fontos azt megállapítani, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás magatartása a piacon nemcsak megkülönböztető, hanem ezen versenyhelyzet torzítására – azaz e vállalkozás egyik kereskedelmi partnere versenyhelyzetének a többiekkel szembeni akadályozására – irányul (a Bíróság C-95/04. sz., British Airways kontra Bizottság ügyben 2007. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 2007., I-2331. o.] 143. és 144. pontja).

193 E tekintetben semmi nem tiltja azt, hogy a versenyhelyzetben lévő kereskedelmi partnerek hátrányos megkülönböztetését visszaélésszerűnek minősítsék azon időponttól kezdve, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás magatartása az ügy összes körülményére figyelemmel e kereskedelmi partnerek között a verseny torzításához kezd vezetni. Ilyen helyzetben nem követelhető meg annak bizonyítása, hogy a kereskedelmi partnerek egyénileg elfoglalt versenyhelyzete számszerűsíthetően ténylegesen romlott (a fenti 192. pontban hivatkozott British Airways kontra Bizottság ügyben 2007. március 15-én hozott ítélet 145. pontja).

194 A jelen ügyben egy forgalmazási láncban feljebb eső (upstream) piacon *de facto* monopóliummal rendelkező vállalkozás által a kereskedelmi partner tekintetében ugyanazon szolgáltatásokra vonatkozóan eltérő árak – öt éven át folyamatosan történő – alkalmazása szükségszerűen versenyhátrány okozásához vezetett az adott partnernél.

195 A fentiek alapján el kell utasítani a második jogalap e részét, és ebből adódóan a második jogalapot teljes egészében.

3. *A harmadik, a CBF jogellenes magatartásának a CI-nek való téves betudására alapított jogalapról*

A felek érvei

196 A felperesek előadják, hogy a Bizottság soha nem állította, hogy a második felperes, a CI erőfölénnyel bírt, és ennek következtében azzal nem is élhetett vissza.

197 A Bizottság elutasítja ezt az érvelést.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

198 Ebben a tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a vállalkozás versenykorlátozó magatartása akkor tudható be más vállalkozásnak, ha nem önálló módon határozza meg saját magatartását a piacon, hanem lényegében azokat az utasításokat követi, amelyeket e másik vállalkozás szabott meg a számára, tekintettel különösen a köztük lévő gazdasági és jogi kapcsolatokra (a Bíróság C-294/98. P. sz., Metsä-Serla és társai kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-10065. o.] 27. pontja). Tehát a leányvállalat magatartása az anyavállalatnak tudható be, ha a leányvállalat nem önálló módon határozza meg saját magatartását a piacon, hanem lényegében az anyavállalat által megszabott utasításokat követi, mivel e két vállalat gazdasági egységet képez (a Bíróság 48/69. sz., ICI kontra Bizottság ügyben 1972. július 14-én hozott ítéletének [EBHT 1972., 619. o.] 132. és 133. pontja).

199 Abban a különleges esetben, ha az anyavállalat a jogsértést elkövető leányvállalatának egyedüli tulajdonosa, fennáll azon egyszerű vélelem, amely szerint az adott anyavállalat meghatározó befolyást gyakorolt a leányvállalata magatartására (lásd ebben az értelemben a Bíróság 107/82. sz., AEG kontra Bizottság ügyben 1983. október 25-én hozott ítéletének [EBHT 1983., 3151. o.] 50. pontját), és egy vállalkozásnak minősülnek

az EK 81. cikk értelmében (az Elsőfokú Bíróság T-71/03., T-74/03., T-87/03. és T-91/03. sz., Tokai Carbon és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 15-én hozott ítéletének [az EBHT-ban nem tették közzé] 59. pontja). Ennélfogva, amikor a közösségi bíróság előtt vitatja a Bizottságnak a leányvállalata magatartása miatt vele szemben bírságot kiszabó határozatát, az anyavállalatot terheli e vélelem megdöntése olyan bizonyítékok nyújtásával, amelyek alkalmasak a leányvállalat önállóságának alátámasztására (az Elsőfokú Bíróság T-314/01. sz., Avebe kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 27-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-3085. o.] 136. pontja; lásd még ebben az értelemben a Bíróság C-286/98. P. sz., Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-9925. o., a továbbiakban: Stora-ítélet] 29. pontját).

200 E tekintetben ki kell emelni, hogy igaz ugyan, hogy a Bíróság a fenti 199. pontban hivatkozott Stora-ítélet 28. és 29. pontjában a leányvállalat tőkéjének 100%-ával való rendelkezésen kívül más körülményekre is hivatkozott, mint például arra a tényre, hogy nem vitatták az anyavállalatnak a leányvállalata üzletpolitikájára gyakorolt hatását, és a két vállalkozásnak közös volt a képviselete a közigazgatási eljárás során, e körülményeket azonban a Bíróság csupán azért említette meg, hogy ismertesse azon elemek összességét, amelyekre az Elsőfokú Bíróság az érvelését alapozta avégett, hogy arra a következtetésre jusson, hogy ez utóbbi nem kizárólag azon alapult, hogy az anyavállalat rendelkezett a leányvállalata tőkéjének egészével. A Bíróság a fenti 199. pontban hivatkozott Stora-ítélet 29. pontjában kifejezetten megjelöli, hogy „a leányvállalat teljes tőkéjével való rendelkezés esetén az Elsőfokú Bíróság jogosan feltételezhette – amint arra a Bizottság is rámutatott –, hogy az anyavállalat ténylegesen meghatározó befolyást gyakorol a leányvállalata viselkedésére", és hogy e körülmények között a felperes feladata e „vélelem" megdöntése elegendő bizonyíték előterjesztése útján.

201 A jelen ügyben a CI-nek – a CBF egyedüli tulajdonosának – kellett a CBF önálló magatartására vonatkozó, e vélelem megdöntésére alkalmas bizonyítékot szolgáltatni, amelyet azonban nem tett meg. A felperesek ugyanis beadványaikban nem nyilatkoztak arról a kérdésről, hogy a CBF leányvállalat önállóan határozta-e meg a magatartását a piacon, anélkül hogy követte volna az anyavállalat által megszabott utasításokat.

202 A felperesek a Bizottság válaszbeadványában szereplő, a megtámadott határozat (235), (271) és azt követő preambulumbekezdéseire hivatkozó azon kijelentését sem vitatták, amely szerint egyrészt a Clearstream kereskedelmi kiadványaiban önálló egységként jelenik meg, másrészt a megtámadott határozatban ismertetett tények igazolják, hogy a CI befolyást gyakorolt a CBF magatartására, utóbbi tehát nem működött önállóan, sőt, a CI néha a német leányvállalata nevében járt el.

203 A felperesek azon érvelését illetően, miszerint a Bizottság soha nem állapította meg, hogy a CI a kérdéses piacon erőfölényes helyzetben lévő vállalkozás volt, elengedő megállapítani, hogy ezen érv azon a téves feltevésen alapul, hogy vele szemben semmilyen jogsértést nem állapítottak meg. Ugyanakkor a megtámadott határozat (224) és azt követő preambulumbekezdéséből, valamint az 1. cikkéből kiderül, hogy a CI-t saját személyében marasztalták el egy olyan jogsértésért, amelyet saját maga követett el az őt a CBF-fel egyesítő azon gazdasági és jogi kapcsolatai alapján, amelyek lehetővé tették a CBF magatartásának meghatározását a piacon (a fenti 198. pontban hivatkozott Metsä-Serla és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 34. pontja).

204 Következésképpen a harmadik jogalapot – mint megalapozatlant – el kell utasítani.

4. *A negyedik, a megtámadott határozat pontatlanságára alapított jogalapról*

A felek érvei

205 A felperesek előadják, hogy a Bizottság azzal, hogy a megtámadott határozat 1. cikkében a kérdéses szolgáltatások jogellenes megtagadásának kezdési időpontját 1999. december 3-ra tette, nem vette figyelembe azt a hozzáférés iránti kérelemtől számított négy hónapos időtartamot, amelyre vonatkozóan a megtámadott határozat indokolásában kijelentette, hogy nem visszaélésszerű.

206 A megtámadott határozat 2. cikke a felperesek álláspontja szerint jogellenes, mivel megfogalmazása túl pontatlan többek között azon konkrét magatartást illetően, amelytől a felpereseknek tartózkodniuk kell. Ezen túlmenően a cikk megfogalmazása németül nem egyértelmű, és ellentmond a megtámadott határozat indokolásának. Ennek alapján e cikk értelmében a felperesek kizárólag az 1. cikkben szereplő, az EK 82. cikkbe ütköző – azonban pontosan meg nem határozott – magatartásoktól kell tartózkodniuk.

207 A felperesek a Bizottság válaszbeadványban tett kijelentéseiből azt vonják le, hogy a megtámadott határozat rendelkező része a felpereseknek kizárólag az EB-vel szemben tanúsított magatartását érinti, a más vállalkozásokkal szemben tanúsítottat nem. A Bizottság elutasítja a megtámadott határozat 2. cikkének kiterjesztő értelmezését, amely tehát nem érinti a bemutatóra szóló részvényeket.

208 A Bizottság szerint a megtámadott határozat 2. cikkének megfogalmazásából nem következnek a felperesek által kifogásolt pontatlanságok.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

209 Először is a felperesek azon érve, miszerint a Bizottság nem vette figyelembe a négyhónapos időszakot a jogsértés időtartamának meghatározásánál, nem megalapozott. Az EB-nek a Cascade RS rendszerhez való hozzáférés iránti első kérelmének a Bizottság által megállapított és a fenti 97–99. pontban megerősített időpontja 1999. augusztus 3., míg a megtámadott határozat 1. cikke a jogsértés kezdetét 1999. december 3-ra teszi. Ebből következik, hogy a Bizottság levonta a jelen ügyben megállapított jogsértés teljes időtartamából azt a négy hónapot, vagyis azt a maximális időtartamot, amelyet a kért hozzáférés nyújtására ésszerűnek ítél. Következésképpen a megtámadott határozat nem tartalmaz ellentmondást az indokolása és a rendelkező része között.

210 Másodsorban a megtámadott határozat 2. cikkét illetően emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság a határozatai rendelkező részében jelöli meg az általa elmarasztalt vagy megállapított jogsértések természetét és hatályát, és hogy pontosan a jogsértések hatályát és természetét illetően a rendelkező rész, és nem az indokolás a mérvadó. Kizárólag abban az esetben lehet a megtámadott határozat rendelkező részét az indokolás alapján értelmezni, ha a rendelkező részben használt kifejezések nem egyértelműek (az Elsőfokú Bíróság T-61/99. sz., Adriatica di Navigazione kontra Bizottság ügyben 2003. december 11-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-5349. o.] 43. pontja).

211 A jelen ügyben a megtámadott határozat rendelkező részének megfogalmazása semmiféle ellentmondást nem tartalmaz. A megtámadott határozatból világosan kiderül, hogy a Bizottság az 1. cikkben megállapította, hogy egyrészt a névre szóló részvényekre vonatkozó elsődleges klíring- és elszámolási szolgáltatások nyújtásának megtagadása, és az EB-vel szemben tanúsított diszkriminatív magatartás, másrészt az EB tekintetében alkalmazott hátrányosan megkülönböztető árak az EK 82. cikkbe ütköztek. E cikk pontosan megjelöli a megállapított jogsértések természetét, időtartamát és elkövetőit.

212 A 2. cikkben a Bizottság felszólította a felpereseket, hogy a jövőben tartózkodjanak az 1. cikkben említett jogsértésektől. E cikk megfogalmazása tehát – az 1. cikk szövegével együttesen olvasva – egyértelmű.

213 Következésképpen el kell utasítani a negyedik jogalapot mint megalapozatlant.

214 Az előzőekben kifejtettekből következik, hogy a jelen keresetet teljes egészében el kell utasítani.

5. *A tanúkihallgatásra irányuló indítványról*

215 A felperesek a CBF „Klíring és elszámolás” osztályának tényálláskori vezetője tanúvallomásának révén kívánják bizonyítani néhány – az EB által kért hozzáféréstípusra, a névre szóló részvényeknek a gazdasági tulajdonos nevére való bejegyzésének EB általi megtagadására és az EB-nek a hozzáférés megnyitása meghiúsulásában való felelősségére vonatkozó – állításukat.

216 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy egyedül az Elsőfokú Bíróság dönthet az előtte folyamatban lévő üggyel kapcsolatban a rendelkezésére álló információk kiegészítésének esetleges szükségességéről (lásd a Bíróság C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P., C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítéletének [EBHT 2005., I-5425. o.] 67. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

217 Így a Bíróság úgy ítélte meg, hogy még ha a keresetlevélben megfogalmazott, tanúkihallgatásra irányuló indítvány pontosan meg is jelöli, hogy mely tényekre vonatkozóan, illetve milyen okokból szükséges a tanút vagy tanúkat kihallgatni, az Elsőfokú Bíróságnak kell értékelnie az indítvány helytállóságát a jogvita tárgyára és a megnevezett tanúk kihallgatásának szükségességére tekintettel (a Bíróság C-185/95. P. sz., Baustahlgewebe kontra Bizottság ügyben 1998. december 17-én hozott ítéletének [EBHT 1998., I-8417. o.] 70. pontja).

218 A jelen ügyben az Elsőfokú Bíróság megfelelően tudott dönteni úgy az írásbeli, mint a szóbeli szakasz során előadott megállapítások, jogalapok és érvek alapján. Következésképpen el kell utasítani a felperesek tanúkihallgatásra irányuló indítványát.

A költségekről

219 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A felpereseket, mivel pervesztesek lettek, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (ötödik tanács)

a következőképpen határozott:

1) Az Elsőfokú Bíróság a keresetet elutasítja.

2) Az Elsőfokú Bíróság a Clearstream Banking AG-t és a Clearstream International SA-t kötelezi a költségek viselésére.

Vilaras Prek Ciucă

Kihirdetve Luxembourgban, a 2009. szeptember 9-i nyilvános ülésen.

Aláírások

Tartalomjegyzék

A jogvita alapját képező tényállás . . . . . II - 3166

A megtámadott határozat . . . . . II - 3167

Eljárás és a felek kereseti kérelmei . . . . . II - 3174

A jogkérdésről . . . . . II - 3176

1. Az első, a kérdéses szolgáltatáspiac téves meghatározására és a felperesek erőfölényének hiányára alapított jogalapról . . . . . II - 3176

A felek érvei . . . . . II - 3176

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja . . . . . II - 3180

2. A második, az erőfölénnyel való visszaélés hiányára alapított jogalapról . . . . . II - 3189

A jogalap első részéről, amely a felperesek részéről a hozzáférés visszaélésszerű megtagadása és a visszaélésszerű diszkrimináció hiányán alapul . . . . . II - 3189

A felek érvei . . . . . II - 3189

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja . . . . . II - 3194

– A hozzáférés kérelmezésének időpontjáról . . . . . II - 3195

– A Bizottság állítólagos értelmezési hibáiról az EB által kért hozzáféréstípusokat illetően . . . . . II - 3196

– Arról az érvről, miszerint az EB nem végezte el a hozzáférés megnyitásához szükséges előkészületeket . . . . . II - 3200

– A felperesek és az EB közötti szerződéses kapcsolatok újratárgyalására vonatkozó érvről . . . . . II - 3203

– A visszaélésszerű akadályozás állítólagos hiányáról . . . . . II - 3208

– Az EB-vel szembeni hátrányos megkülönböztetés állítólagos hiányáról . . . . II - 3213

A jogalap második, az árakat illető hátrányos megkülönböztetés hiányára alapított részéről . . . . . II - 3214

A felek érvei . . . . . II - 3214

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja . . . . . II - 3217

3. A harmadik, a CBF jogellenes magatartásának a CI-nek való téves betudására alapított jogalapról . . . . . II - 3224

A felek érvei . . . . . II - 3224

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja . . . . . II - 3224

4. A negyedik, a megtámadott határozat pontatlanságára alapított jogalapról . . . . . II - 3226

A felek érvei . . . . . II - 3226

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja . . . . . II - 3227

5. A tanúkihallgatásra irányuló indítványról . . . . . II - 3229

A költségekről . . . . . II - 3230